

**Balvu novada pašvaldības līdzdalības
izvērtējums pašvaldības kapitālsabiedrībās
SIA “AP Kaudzītes”**

© SIA CSE COE 2022. Visas tiesības aizsargātas.

Izvērtējumu sagatavojuši:

Daina Belicka

Zigmunds Brūvers

Dace Krupenko

Kontaktpersona:

Daina Belicka

SIA "CSE COE"

Elizabetes iela 22-30, Rīga, LV-1050

Tālrunis: + 371 2 9420 273

E-pasts: daina.belicka@csecoe.com

Tirdzniecības zīmes:

Visas tekstā izmantotās tirdzniecības zīmes pieder to īpašniekiem un ir izmantotas tikai kā atsauces.

Izmantotie saīsinājumi

Saīsinājums	Skaidrojums
AAR	Atkritumu apsaimniekošanas reģions
APK	SIA "AP Kaudzītes"
ATR	Administratīvi teritoriālā reforma
DAV	Dalītā atkritumu vākšana
DRN	Dabas resursu nodoklis
ES	Eiropas Savienība
EUR	Eiro
ha	Hektārs
IUB	Iepirkumu uzraudzības birojs
km	Kilometrs
LASUA	Latvijas Atkritumu saimniecības uzņēmumu asociācija
LPS	Biedrība "Latvijas Pašvaldību savienība"
LR	Latvijas Republika
LTRK	Biedrība "Latvijas Tirdzniecības un rūpniecības kamera"
m ²	Kvadrātmetrs
m ³	Kubikmetrs
MK	Ministru kabinets
NACE 2.red.	ES Saimniecisko darbību statistiskā klasifikācija
PET	Polietilēntereftalāts
ROE	Kapitāla atdeve (<i>Return on Equity</i>)
SIA	Sabiedrība ar ierobežotu atbildību
SPRK	Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisija
t	Tonna
t.s.	Tā sauktais
VARAM	Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija
VPIL	Valsts pārvaldes iekārtas likums
u.c.	Un citi
u.tml.	Un tamlīdzīgi
UR	Uzņēmumu reģistrs

Iekļautās tabulas

Tabula 1. APK ieņēmumi no pamatdarbības 2017.-2021.gadā	12
Tabula 2. APK pārējie saimnieciskās darbības ieņēmumi 2017.-2021.gadā	12
Tabula 3. 10 AAR, atkritumu apglabāšanas poligoni un to apsaimniekotāji/komersanti	17
Tabula 4. APK darbības rezultāti 2017.-2021.gadā	25
Tabula 5. APK darbības finanšu analīze par periodu 2017.-2021.gads	26
Tabula 6. APK īstenotie ES struktūrfondu līdzfinansētie projekti	27
Tabula 7. APK atkritumu apsaimniekošanas pakalpojumu sniegšanas nodošanas privātajam sektoram riski	28

Iekļautie attēli

Attēls 1. APK organizatoriskā struktūra.....	7
Attēls 2. Atkritumu apsaimniekošanas atļauja Nr.JE14AA0010, izsniegta APK (fragments).....	8
Attēls 3. SPRK dati par APK	9
Attēls 4. Atkritumu apsaimniekošanas atļauja Nr. MA19AA0001, izsniegta APK (fragments)	10
Attēls 5. Balvu novada administratīvā teritorija pēc 2021.gada ATR.....	13
Attēls 6. Atkritumu poligona "Kaudzītes" infrastruktūras izvietojums	14
Attēls 7. Atkritumu plūsmas atkritumu poligonā "Kaudzītes"	15
Attēls 8. AAR izvietojums Latvijā.....	17
Attēls 9. Regulēto komersantu 2020.gadā pieņemtā sadzīves atkritumu daudzuma īpatsvars kopējā apjomā	18
Attēls 10. Regulēto komersantu uz 02.09.2022. spēkā esošie sadzīves atkritumu apglabāšanas pakalpojuma tarifi	19

SATURS

1. Kapitālsabiedrības darbība	6
1.1. Pamatdarbība un papildus pakalpojumi	6
1.2. Pakalpojumu saņēmēji un to ieguvumi	11
2. Tirgus raksturojums	16
2.1. Tirgus situācijas apraksts un konkurences aspekti atkritumu apsaimniekošanas pakalpojumu sniegšanā	16
2.2. Tirgus situācijas apraksts un konkurences aspekti attiecībā uz papildus pakalpojumiem	23
3. Kapitālsabiedrības darbības finansējums	25
4. Iespējamie riski pakalpojumu nodošanai privātajam sektoram	28
5. KOPSAVILKUMS	30
5.1. Atbilstība VPIL un Publiskas personas kapitāla daļu un kapitālsabiedrību pārvaldības likumam	30
5.2. Turpmākais kapitālsabiedrības statuss (rekomendācijas)	33

1. KAPITĀLSABIEDRĪBAS DARBĪBA

1.1. Pamatdarbība un papildus pakalpojumi

Pamatdarbība un papildus pakalpojumi

- Sabiedrība ar ierobežotu atbildību „AP Kaudzītes” (turpmāk tekstā – APK) **reģistrēta LR UR Komercreģistrā 07.06.2002.** ar Nr.44103026358.
- **APK kapitāldaļu turētāji** un **dalībnieki** ir Alūksnes novada pašvaldība, kurai pieder 28,23% no pamatkapitāla; Balvu novada pašvaldība, kurai pieder 26,61% no pamatkapitāla; Gulbenes novada pašvaldība, kurai pieder 28,23% no pamatkapitāla; Madonas novada pašvaldība, kurai pieder 16,93% no pamatkapitāla.
- APK **komercdarbības veidi** (NACE klasifikators): atkritumu savākšana (38.1); atkritumu apstrāde un izvietošana (38.2); otreizējā pārstrāde (38.3); šķiroto materiālu pārstrāde (38.32).
- Valsts vides dienests ir APK izsniedzis **Atļauju A kategorijas piesārņojošai darbībai** Nr.MA131A001.
- APK **bilancē ir visi** atkritumu poligona “Kaudzītes”, Litenes pagastā, Gulbenes novadā apsaimniekošanai nepieciešamie **ražošanas līdzekļi** un **infrastrukturālas elementi**. Tomēr zeme, uz kuras atrodas poligons, kā arī piebraucamie ceļi pieder Gulbenes novada pašvaldībai, un par to lietošanu APK ar Gulbenes novada Litenes pagasta padomi/pārvaldi ir noslēgti nomas līgumi.
- APK sniedz atsevišķus ar pamatdarbību saistītus **papildus pakalpojumus**, tostarp **iznomā konteinerus** (4-22 m³) lielzmēra sadzīves atkritumu vai būvgružu savākšanai un ievēšanai poligonā to tālākai apstrādei, kā arī sniedz **transporta pakalpojumus** šo konteineru pārvadāšanai ar specializētu autotransportu uz galamērķi.
- Valsts vides dienests ir APK izsniedzis arī 02.01.2019. **Atkritumu apsaimniekošanas atļauju** Nr.MA19AA0001.
- Atbilstoši Atkritumu apsaimniekošanas valsts plānā 2021.-2028.gadam noteiktajam, līdz 2023.gadam **plānots pāriet no 10 uz 5 atkritumu** apsaimniekošanas reģioniem. Minētie lēmumi un attiecīgie dokumenti uz šī izvērtējuma veikšanas brīdi ir tikai izstrādes stadijā, tāpēc nav iespējams noteikt **APK lomu** un **nozīmi jaunajā 5 AAR modelī**.

Dibināšana un darbības stratēģija

Sabiedrība ar ierobežotu atbildību „AP Kaudzītes” (turpmāk tekstā – APK) reģistrēta LR UR Komercreģistrā 07.06.2002. ar Nr.44103026358.

APK nav izstrādāta vidēja termiņa darbības stratēģija, tomēr ir definēta uzņēmuma **vīzija un misija**¹ un noteikts vispārējais stratēģiskais mērķis.

APK **vispārējais stratēģiskais mērķis**² ir atkritumu apglabāšanas un pārstrādes organizēšana tādā veidā, kas nodrošina normatīvo aktu prasību, tajā skaitā Eiropas Savienības noteikto mērķu attiecībā uz atkritumu apsaimniekošanu, ievērošanu.

APK vīzija ir būt par uzņēmumu Malienas reģionā vides aizsardzības un atkritumu apsaimniekošanas jomā, kas nodrošina videi draudzīgu un iedzīvotājiem pieejamu atkritumu apsaimniekošanas pakalpojumu.

¹ <https://www.kaudzites.lv/par-mums/publiskojava-informacija/>

² http://www.balvi.lv/files/Lemumi/pielikumi/2015/Protokols_nr17/piel_lem_nr.52.pdf

APK misija ir nodrošināt ilgtspējīgas vides aizsardzības un atkritumu apsaimniekošanas sistēmas darbību Malienas reģionā, attīstot veiksmīgu sadarbību ar Malienas reģiona iedzīvotājiem, nozares uzņēmumiem un asociācijām, sabiedrību kopumā, kā arī īstenojot starptautiska mēroga projektus.

APK prioritāte ir rūpēties par tīru apkārtējo vidi, savukārt uzņēmuma galvenās vērtības ir atbildība, profesionalitāte, lojalitāte, cieņa un godīgums.

Kapitāldaļu turētāji un statūti

Saskaņā ar UR Komercreģistrā iekļauto informāciju,³ uz 23.08.2022. **APK kapitāldaļu turētāji** un **dalībnieki** ir:

- Alūksnes novada pašvaldība, kurai pieder 28,23% no pamatkapitāla;
- Balvu novada pašvaldība, kurai pieder 26,61% no pamatkapitāla;
- Gulbenes novada pašvaldība, kurai pieder 28,23% no pamatkapitāla;
- Madonas novada pašvaldība, kurai pieder 16,93% no pamatkapitāla.

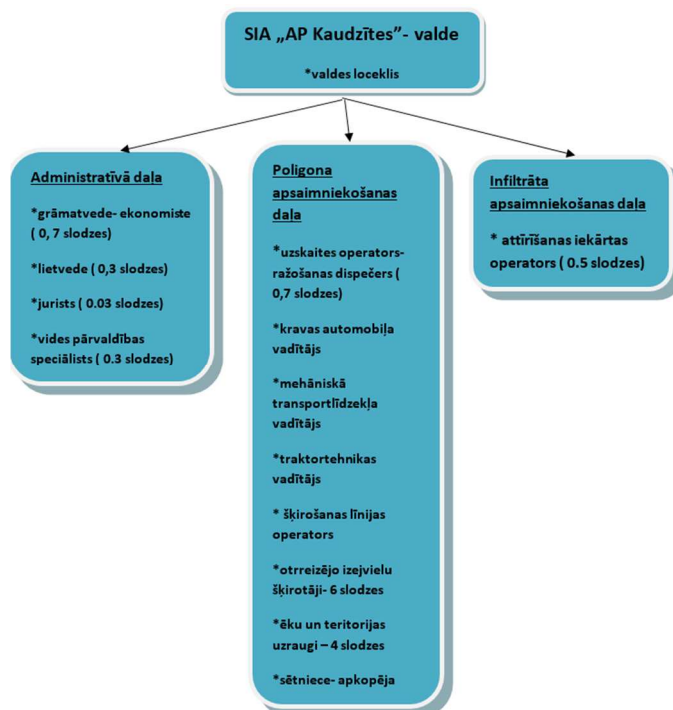
APK 10.05.2022. statūtos norādīti šādi **komercdarbības veidi** (NACE klasifikators):

- Atkritumu savākšana (38.1);
- Atkritumu apstrāde un izvietošana (38.2);
- Otrreizējā pārstrāde (38.3);
- Šķirotu materiālu pārstrāde (38.32).

Ņemot vērā, ka saimnieciskās darbības statistiskās klasifikācijas NACE koda 38.3 grupā “Otrreizējā pārstrāde” ietilpst arī apakškods 38.32 “Šķirotu materiālu pārstrāde”, tiek rekomendēts APK **statūtos norādīt tikai** to NACE kodu, kurš ietver APK faktiski veikto komercdarbību, respektīvi “Šķirotu materiālu pārstrāde” (38.32).

APK pamatkapitāls uz 23.08.2022. ir 708 680 EUR.

APK organizatoriskā struktūra redzama attēlā zemāk.

Attēls 1. APK organizatoriskā struktūra

Datu avots: APK

³ <https://company.lursoft.lv/lv/ap-kaudzites/44103026358>

Saskaņā ar organizatorisko struktūru⁴ DKP ir **22 amata vietas**:

- ✓ Administrācija (5): valdes loceklis (1), grāmatvede-ekonomiste (1), lietvede (1), jurists (1), vides pārvaldības speciālists (1);
- ✓ Poligona apsaimniekošanas daļa (16): uzskaites operators-ražošanas dispečers (1), kravas automobiļa vadītājs (1), mehāniskā transportlīdzekļa vadītājs (1), traktortehnikas vadītājs (1), šķirošanas līnijas operators (1), otrreizējo izejvielu šķīrotāji (6), ēku un teritorijas uzraugi (4), sētniece-apkopēja (1);
- ✓ Infiltrāta apsaimniekošanas daļa (1): attīrīšanas iekārtas operators (1).

Atsevišķiem amatiem ir noteikta nepilna laika darba slodze.

Pamatdarbības veids – Atkritumu apsaimniekošana (atkritumu poligona darbība)

APK pamatdarbības veids ir ievesto atkritumu sagatavošana noglabāšanai, noglabāšana un atkritumu dalītās vākšanas sistēmas ieviešana Malienas reģionā.

Atkritumu apsaimniekošanas kārtību Latvijā nosaka Atkritumu apsaimniekošanas likums.⁵ Šī likuma 12.panta pirmā daļa nosaka, ka atkritumu apsaimniekotājs pirms attiecīgo darbību veikšanas saņem Valsts vides dienesta atļauju atkritumu: 1) savākšanai; 2) pārvadāšanai; 3) pārkraušanai; 4) šķīrošanai; 5) uzglabāšanai; 6) slēgtas vai rekultivētas atkritumu izgāztuves atrakšanai un atkritumu pāršķīrošanai.

Valsts vides dienests ir APK izsniedzis **Atļauju A kategorijas piesārņojošai darbībai** Nr.MA13IA001.

Valsts vides dienests

VIDZEMES REĢIONĀLĀ VIDES PĀRVALDE

L.Paegles iela 13, Valmiera, LV-4201, tālr. +371 64207266 | Blaumana iela 7, Madona, LV-4801, tālr. +371 64807451, e-pasts vidzeme@vvd.gov.lv, www.vvd.gov.lv

**ATĻAUJA A KATEGORIJAS PIESĀRŅOJOŠAI DARBĪBAI
NR.MA13IA0001**

Komersanta nosaukums: **"AP KAUDZĪTES" SIA**

Juridiskā adrese: **"Kaudzītes", Lītenes pagastā, Gulbenes novadā, LV-4405**

Vienotais reģistrācijas numurs: **44103026358**

Reģistrācijas datums Uzņēmumu reģistrā: -

Reģistrācijas datums komercreģistrā: 07.06.2002.

Iekārta, operators: **Sadzīves atkritumu poligons Kaudzītes, "AP KAUDZĪTES" SIA**

Adrese: **"Kaudzītes", Lītenes pagastā, Gulbenes novadā, LV-4405**

Tālruna numurs: **+371 64474145**

Elektroniskā pasta adrese: info@kaudzites.lv

Teritorijas kods: **Lītenes pagasts 0500268**

Attēls 2. Atkritumu apsaimniekošanas atļauja Nr.JE14AA0010, izsniegta APK (fragments)

Poligona **apkalpojamā teritorija**: Alūksnes, Balvu, Baltinavas, Cesvaines, Gulbenes, Lubānas, Rugāju, Viļakas un Apes novadi⁶ jeb t.s. Malienas atkritumu apsaimniekošanas reģions.

Malienas atkritumu apsaimniekošanas reģionā nav neviena no Latvijas lielākajām pilsētām.

Atļauja izsniegta esošai piesārņojošai darbībai.

Izsniegšanas datums: 05.03.2013.;
pārskatīšanas un atjaunošanas datums: 01.02.2021.

Datu avots: Valsts vides dienests

APK paredzētās **piesārņojošās darbības veids** atbilstoši likuma "Par piesārņojumu"⁷ 1.pielikumam ir:

- ✓ **atkritumu poligoni** saskaņā ar Atkritumu apsaimniekošanas likumu, kuri var uzņemt vairāk nekā 10 tonnas atkritumu dienā vai kuru kopējā ietilpība pārsniedz 25 000 tonnas, izņemot inerto atkritumu poligonus (5.4.punkts).

Paredzētās **piesārņojošās darbības veids** atbilstoši 30.11.2010. MK noteikumu Nr.1082 "Kārtība, kādā piesakāmas A, B un C kategorijas piesārņojošās darbības un izsniedzamas atļaujas A un B kategorijas piesārņojošo darbību veikšanai"⁸ 1.pielikumam:

⁴ <https://www.kaudzites.lv/par-mums/publiskojama-informacija/>

⁵ <https://likumi.lv/doc.php?id=221378>

⁶ Novadu administratīvo teritoriju sadalījums pirms 2021.gada ATR

⁷ <https://likumi.lv/ta/id/6075-par-piesarnojumu>

⁸ <https://likumi.lv/ta/id/222147-kartiba-kada-piesakamas-a-b-un-c-kategorijas-piesarnojosas-darbibas-un-izsniedzamas-atlajas-a-un-b-kategorijas-piesarnojoso-da...>

- ✓ **iekārtas nebīstamu atkritumu reģenerācijai** ar jaudu līdz 75 tonnām dienā, kurās tiek veikta bioloģiskā attīrīšana (5.5.1.punkts);
- ✓ apglabāšanas, uzglabāšanas vai kompostēšanas vietas tādām **notekūdeņu dūnām**, kas saskaņā ar normatīvajiem aktiem nav pielīdzināmas bīstamajiem atkritumiem (5.8.punkts);
- ✓ **iekārtas nebīstamu atkritumu šķirošanai, uzglabāšanai vai reģenerācijai** (izņemot to radīšanas vietās), kurās vienlaikus var atrasties 30 un vairāk tonnu atkritumu dienā (5.10.punkts);
- ✓ **iekārtas īslaicīgai** (ne ilgāk par gadu) **bīstamo atkritumu vienlaicīgai uzglabāšanai** ar kopējo ietilpību līdz 50 tonnām (piemēram, pārkraušanas stacijas un konteineru noliktavas), izņemot atkritumu uzglabāšanu to radīšanas vietās (5.13.punkts);
- ✓ **notekūdeņu attīrīšanas darbības** (iekārtas) ar jaudu 20 un vairāk kubikmetru diennaktī, kuras attīrītos notekūdeņus novada vidē (8.9.punkts).

Sadzīves atkritumu apsaimniekošanas nozarē saskaņā ar MK noteikumiem Nr.1227 "Noteikumi par regulējamiem sabiedrisko pakalpojumu veidiem"⁹ **SPRK regulē sadzīves atkritumu apglabāšanu** atkritumu poligonos. Sadzīves atkritumu apglabāšanu atkritumu poligonos pakalpojumu sniedzēji tiek reģistrēti sadzīves atkritumu apglabāšanu atkritumu poligonos pakalpojumu sniedzēju reģistrā.

Attēlā zemāk SPRK reģistrētā informācija par APK.

Attēls 3. SPRK dati par APK

Sadzīves atkritumu apglabāšanas pakalpojuma atkritumu poligonos sniedzēju reģistrs

Reģistrācijas Nr.	Komersants	Komersanta reģistrācijas numurs komercrēģistrā	Sadzīves atkritumu daudzums, kas pieņemts atkritumu poligonā 2020.gadā (t/gadā)	Sadzīves atkritumu daudzums, kas apglabāts atkritumu poligonā 2020.gadā (t/gadā)	Atkritumu poligona adrese un nosaukums	Atkritumu apsaimniekošanas reģions, kuru apkalpo atkritumu poligons	Reģistrācijas datums	Izslēgšanas datums
A00001	AP Kaudzītes, SIA	44103026358	7736.82	3559.3	Atkritumu poligons "Kaudzītes", Litenes pagastā, Gulbenes novads	Maliēnas atkritumu apsaimniekošanas reģions	28.10.2014.	

Datu avots: SPRK

APK **bilancē ir visi** atkritumu poligona "Kaudzītes", Litenes pagastā, Gulbenes novadā apsaimniekošanai nepieciešamie **ražošanas līdzekļi** un **infrastruktūras elementi**. Tomēr zeme, uz kuras atrodas poligons, kā arī piebraucamie ceļi pieder Gulbenes novada pašvaldībai, un par to lietošanu APK ar Gulbenes novada Litenes pagasta padomi/pārvaldi ir noslēgti:

- **01.04.2005. Nomas līgums** par nekustamā īpašuma "Kaudzītes", kas atrodas Gulbenes novada Litenes pagastā, lietošanu (zemes gabala kopplatība 15 ha). Nomas maksas apmērs 3% no zemes kadastrālās vērtības gadā. Līguma termiņš 50 gadi;
- **01.11.2012. Nomas līgums** par zemes gabalu, kas atrodas Litenes pagastā, Litenes stacija-Sopuļi-Jaunsilnieki posmā 0.00 – 1.60 km, un Sopuļi-Monte-Jaunsilnieki posmā 0.00 – 2.46 km, lietošanu par atļūdzību poligona pievadceļu sakārtošanai. Līgums spēkā līdz 31.10.2022.;
- **01.11.2012. Nomas līgums Nr.GND/9.7/14/484** par zemes gabalu, kas atrodas Litenes pagastā, Avotiņu iela posmā 0.00 – 0.369 km, Litene-Līcīši posmā 0.00 – 0.582 km, Silavas ielas posms 0.025 km garumā, Pededzes ielas posms 0.035 km garumā, lietošanu par atļūdzību poligona pievadceļu sakārtošanai. Līgums spēkā līdz 31.10.2022.

APK atkritumu apsaimniekošanas pakalpojumi tiek sniegti atbilstoši Atkritumu apsaimniekošanas likumam¹⁰ un uz tā pamata izdotajiem Ministru kabineta noteikumiem,¹¹ valsts un reģionālajiem atkritumu apsaimniekošanas plāniem,¹² un attiecībā uz Balvu novada administratīvo teritoriju – atbilstoši Balvu novada domes 24.02.2022. saistošajiem noteikumiem Nr.5/2022 "Par sadzīves atkritumu apsaimniekošanu Balvu novadā".¹³

⁹ <https://likumi.lv/doc.php?id=199830>

¹⁰ <https://likumi.lv/ta/id/221378-atkritumu-apsaimniekosanas-likums>

¹¹ <https://www.varam.gov.lv/lv/atkritumu-apsaimniekosanas-likums-un-uz-ta-pamata-izdotie-ministru-kabineta-noteikumi>

¹² <https://www.varam.gov.lv/lv/atkritumu-apsaimniekosanas-politika-latvija>

¹³ <https://likumi.lv/ta/id/332377-par-sadzives-atkritumu-apsaimniekosanu-balvu-novada>

Ņemot vērā, ka atkritumu poligons "Kaudzītes", Litenes pagastā, Gulbenes novadā ir viens no 10 atkritumu apsaimniekošanas reģionālajiem poligoniem Latvijā, kas tika izveidoti atbilstoši Atkritumu apsaimniekošanas valsts plānam 2013.-2020.gadam,¹⁴ **APK apkalpo uzņēmumus**, kas veic **sadzīves atkritumu savākšanu šajā reģionā**. APK ir noslēgti līgumi par sadzīves atkritumu pieņemšanu ar SIA "Pilsētvides serviss" un SIA "ZAAO", kas nodrošina sadzīves atkritumu savākšanu Malienas AAR ietilpstošo novadu un pagastu teritorijās atbilstoši noslēgtajiem līgumiem ar šo novadu pašvaldībām.

22.01.2021. MK rīkojums Nr.45 "Par Atkritumu apsaimniekošanas valsts plāns 2021.-2028.gadam"¹⁵ nosaka, ka jaunie atkritumu apsaimniekošanas reģioni sāks darboties no 2023.gada, bet līdz tam pašvaldībām būs jāizveido plāni, kā pāriet uz jauno atkritumu apsaimniekošanas sistēmu. Atbilstoši Atkritumu apsaimniekošanas valsts plānā 2021.-2028.gadam noteiktajam, līdz 2023.gadam plānots **pāriet no 10 uz 5 atkritumu apsaimniekošanas reģioniem**, vienlaicīgi nosakot obligātu reģionālo atkritumu apsaimniekošanas plānu izstrādi, kur reģionā ietilpstošās pašvaldības saskaņā ar ekonomiski pamatotiem lēmumiem noteiks atkritumu poligonu/-us, kur arī turpmāk tiks apglabāti atkritumi. Pārējos atkritumu poligonus plānots restrukturizēt par atkritumu apsaimniekošanas centriem, specializējot funkcijas, lai turpmāk nodrošinātu atšķirīgu atkritumu apsaimniekošanas pakalpojumu klāstu, kas ļaus elastīgi izmantot esošos resursus.

Minētie lēmumi un attiecīgie dokumenti uz šī izvērtējuma veikšanas brīdi ir tikai izstrādes stadijā, tāpēc nav iespējams noteikt **APK lomu un nozīmi jaunajā 5 AAR modelī**.

Papildus pakalpojumi

Papildus atkritumu poligona "Kaudzītes", Litenes pagastā, Gulbenes novadā darbības nodrošināšanai APK sniedz arī atsevišķus ar pamatdarbību saistītus papildus pakalpojumus, tostarp **iznomā konteinerus** (4-22 m³) lielzīmēra sadzīves atkritumu vai būvgružu savākšanai un ievēšanai poligonā to tālākai apstrādei, kā arī sniedz **transporta pakalpojumus** ar specializētu autotransportu šo konteineru savākšanai un pārvadāšanai uz galamērķi (poligonu).

Valsts vides dienests ir APK izsniedzis arī 02.01.2019. **Atkritumu apsaimniekošanas atļauju** Nr.MA19AA0001.

Valsts vides dienests

MADONAS REĢIONĀLĀ VIDES PĀRVALDE

Blaumaņa iela 7, Madona, LV-4801, tālr. 64807451, e-pasts: madona@vvd.gov.lv, www.vvd.gov.lv

Atkritumu apsaimniekošanas atļauja Nr. MA19AA0001

Komersanta (vai citas personas) firmas (nosaukums): SIA „AP Kaudzītes”
Reģistrācijas numurs Komercreģistrā: 44103026358
Juridiskā adrese: „Kaudzītes”, Litenes pagasts, Gulbenes novads, LV-4405
Tālruna numurs: +371 64474145; **faksa numurs:** -
e-pasta adrese: info@kaudzites.lv

1. Atļauja izsniegta (norāda atbilstoši):

- atkritumu savākšanai vai atkritumu savākšanai un pārvadāšanai**
 atkritumu pārvadāšanai
 atkritumu pārkraušanai un uzglabāšanai
 atkritumu šķirošanai un uzglabāšanai
 atkritumu uzglabāšanai

2. Atļauja derīga no 01.01.2019. līdz 31.12.2028.

Attēls 4. Atkritumu apsaimniekošanas atļauja Nr. MA19AA0001, izsniegta APK (fragments)

Atļauja izsniegta SIA „AP Kaudzītes”:

✓ būvniecības atkritumu **savākšanai un pārvadāšanai** uz SIA „AP Kaudzītes” „Kaudzītes”, Litenes pagastā, Gulbenes novadā.

✓ **atkritumu savākšanai**, atbilstoši noslēgtajiem līgumiem un pārvadāšanai ar specializētu autotransportu **tikai uz** šīs atļaujas noteikto atkritumu pārvadāšanas **galamērķi**.

Atļauja derīga no 01.01.2019. līdz 31.12.2028.

Datu avots: Valsts vides dienests

¹⁴ <http://polsis.mk.gov.lv/documents/4276>

¹⁵ <https://likumi.lv/ta/id/320476-par-atkritumu-apsaimniekosanas-valsts-planu-20212028-gadam>

Atļautās savākšanas darbības ietver šādus savācamo atkritumu veidus (klases kods):

- smagie pelni, izdedži un sodrēji, kuri neatbilst 100104 klasei (100101),
- stikla iepakojums (150107),
- nolietotas riepas (160103),
- plastmasa (160119),
- nederīgas iekārtas, kuras neatbilst 160209, 160210, 160211, 160212 un 160213 klasei (160214),
- betona, ķieģeļu, flīžu, dakstiņu, keramikas maisījumi, kuri neatbilst 170106 klasei (170107),
- azbestu saturoši būvmateriāli (170605),
- būvniecības atkritumi, kuri neatbilst 170901, 170902 un 170903 klasei (170904),
- papīrs un kartons (200101),
- plastmasa (200139),
- bioloģiski noārdāmi atkritumi (200201),
- liela izmēra atkritumi (200307).

1.2. Pakalpojumu saņēmēji un to ieguvumi

Pakalpojumu saņēmēji un to ieguvumi

- 2021.gadā **83%** no APK pamatdarbības ieņēmumiem veidoja ieņēmumi no **atkritumu apglabāšanas poligonā**, **9%** – ieņēmumi no **šķirotu atkritumu realizācijas**, savukārt **0,3%** – ieņēmumi no **metāllūžņu realizācijas**. APK sniegto papildus pakalpojumu – lielizmēra **konteineru iznomāšana** un **transporta pakalpojumi**, kas saistīti ar šo konteineru pārvadāšanu un savākšanu – ieņēmumi 2021.gadā sastādīja **7,7%** no APK ieņēmumiem no pamatdarbības.
- **Sadzīves atkritumu poligonā „Kaudzītes”**, Litenes pagastā, Gulbenes novadā tiek veiktas šādas **galvenās darbības**: sadzīves atkritumu pieņemšana, svēršana un reģistrēšana, atkritumu šķirošana, kompostēšana vai deponēšana, izlīdzināšana un blietēšana, kā arī atkritumu slāņa virsmas regulāra izolēšana, pārklājot to ar gatavo kompostu.
- **Poligona „Kaudzītes”** galvenie infrastruktūras elementi: a) šķirotu atkritumu **savākšanas laukums** (200 m²); b) atkritumu **mehāniskās priekšapstrādes komplekss** (laukums (3 335,1 m²) ar šķirošanas angāru (2 082,8 m²); c) atkritumu **apglabāšanas krātuves** (5,0414 ha).
- Saskaņā ar SPRK apkopoto informāciju¹⁶ **2020.gadā APK**: a) **pieņemtais** sadzīves atkritumu daudzums 7 611 t; b) **apglabātais** atkritumu daudzums 3 560 t; c) **pārstrādei** nodotais atkritumu daudzums 285 t; d) **kompostēšanā** apstrādātais atkritumu daudzums 3 766 t.
- Ieguvēji no APK darbības atkritumu apsaimniekošanas jomā ir gan **iedzīvotāji un juridiskās personas, gan pašvaldība, valsts un sabiedrība kopumā**, jo, īstenojot atkritumu apsaimniekošanu normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā, tiek aizsargāta vide, cilvēku dzīvība un veselība.

APK pakalpojumu saņēmēji un to ieguvumi tiks vērtēti atsevišķi katram APK pamatdarbības virzienam. APK darbības ieņēmumi un pakalpojumu grupas 2017.-2021.gadā apkopotas tabulā zemāk.

¹⁶ https://infogram.com/sia-_ap-kaudzites-1h8n6mqd8ypz2xo?live

Tabula 1. APK ieņēmumi no pamatdarbības 2017.-2021.gadā

ieņēmumi	2017.gads ¹⁷ (EUR)	2018.gads ¹⁸ (EUR)	2019.gads ¹⁹ (EUR)	2020.gads ²⁰ (EUR)	2021.gads ²¹ (EUR)
ieņēmumi no atkritumu apglabāšanas poligonā	362 169	468 385	521 150	588 823	677 141
ieņēmumi no šķiroto atkritumu realizācijas	39 967	43 965	35 687	40 149	72 971
ieņēmumi no konteineru iznomāšanas, transporta pakalpojumiem	41 530	59 219	65 002	68 631	62 630
ieņēmumi no metāllūžņu realizācijas	1 788	2 705	1 173	1 192	2 514
KOPĀ	445 454	574 274	623 012	698 795	815 256

Datu avots: APK

No tabulā augstāk iekļautās informācijas var konstatēt, ka 2021.gadā **83%** no APK pamatdarbības ieņēmumiem veidoja ieņēmumi no **atkritumu apglabāšanas poligonā**, **9%** – ieņēmumi no **šķiroto atkritumu realizācijas**, savukārt **0,3%** – ieņēmumi no **metāllūžņu realizācijas**.

APK sniegto papildus pakalpojumu – lielzmēra **konteineru iznomāšana** un **transporta pakalpojumi**, kas saistīti ar šo konteineru pārvadāšanu un savākšanu – ieņēmumi 2021.gadā sastādīja **7,7%** no APK ieņēmumiem no pamatdarbības.

Tabulā zemāk apkopoti APK pārējie saimnieciskās darbības ieņēmumi.

Tabula 2. APK pārējie saimnieciskās darbības ieņēmumi 2017.-2021.gadā

ieņēmumi	2017.gads ²² (EUR)	2018.gads ²³ (EUR)	2019.gads ²⁴ (EUR)	2020.gads ²⁵ (EUR)	2021.gads ²⁶ (EUR)
Nākamo periodu ieņēmumi norakstījumi (2007.-2009.gada)	127 233	103 981	103 982	103 982	103 982
Nākamo periodu ieņēmumi norakstījumi (2013.-2015.gada)	104 152	104 152	104 152	173 497	160 943
ieņēmumi no pamatlīdzekļu pārdošanas	0	850	0	0	0
ES projektu nodarbinātības programmas dotācijas	5 121	7 616	3 630	0	0
KOPĀ	236 506	216 599	211 764	277 479	264 925

Datu avots: APK

No tabulā augstāk iekļautās informācijas var konstatēt, ka APK pārējos saimnieciskās darbības ieņēmumos tiek tikai norakstīti nākamo periodu ieņēmumi par APK īstenotajiem ES struktūrfondu līdzfinansētajiem projektiem. APK citi ieņēmumi, kas būtu iekļaujami pārējos saimnieciskās darbības ieņēmumos, 2020. un 2021.gadā nav bijuši.

¹⁷ http://www.kaudzites.lv/wp-content/uploads/2020/10/AP_Kaudzites_SIA_gada_parskats-2017.pdf

¹⁸ <http://www.kaudzites.lv/wp-content/uploads/2020/07/AP-Kaudzites-gada-parskats-2018.pdf>

¹⁹ <http://www.kaudzites.lv/wp-content/uploads/2020/07/AP-Kaudzites-gada-parskats-2019.pdf>

²⁰ <http://www.kaudzites.lv/wp-content/uploads/2021/11/gada-parskats-2020.pdf>

²¹ <http://www.kaudzites.lv/wp-content/uploads/2022/07/Gada-parskats-2021-gads.pdf>

²² http://www.kaudzites.lv/wp-content/uploads/2020/10/AP_Kaudzites_SIA_gada_parskats-2017.pdf

²³ <http://www.kaudzites.lv/wp-content/uploads/2020/07/AP-Kaudzites-gada-parskats-2018.pdf>

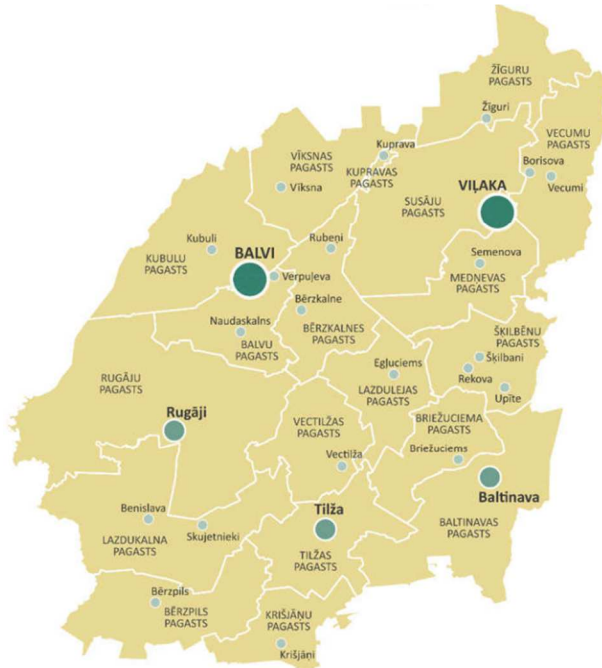
²⁴ <http://www.kaudzites.lv/wp-content/uploads/2020/07/AP-Kaudzites-gada-parskats-2019.pdf>

²⁵ <http://www.kaudzites.lv/wp-content/uploads/2021/11/gada-parskats-2020.pdf>

²⁶ <http://www.kaudzites.lv/wp-content/uploads/2022/07/Gada-parskats-2021-gads.pdf>

Pakalpojumu saņēmēji

Pakalpojumu tirgus definēšana ir veikta, kas ietver gan pakalpojuma definēšanu, gan ģeogrāfiskās teritorijas noteikšanu.

Attēls 5. Balvu novada administratīvā teritorija pēc 2021.gada ATR

Balvu novads izveidots administratīvi teritoriālās reformas rezultātā 2021. gada 1. jūlijā, apvienojot Balvu novadu (Balvu pilsēta, Balvu, Kubulu, Vīksnas, Bērzpils, Bērzkalna, Lazdulejas, Krišjāņu, Briežuciema, Tilžas un Vectilžas pagasts), Baltinavas novadu (Baltinavas pagasts), Rugāju novadu (Rugāju un Lazdukalna pagasts) un Viļakas novadu (Viļakas pilsēta, Kupravas, Medņevas, Susāju, Šķilbēnu, Vecumu un Zīguru pagasts).

Avots: Balvu novada ilgspējīgas attīstības stratēģija no 2022.gada²⁷

Atkritumu apsaimniekošana (atkritumu poligona darbība)

Sadzīves atkritumus no Malienas atkritumu apsaimniekošanas reģiona²⁸ pašvaldību iedzīvotājiem **uz poligonu “Kaudzītes” atved:**

- no Alūksnes, Gulbenes, Balvu, Lubānas, Cesvaines novadiem un no sadzīves atkritumu dalītās savākšanas punktiem, šķirotu atkritumu savākšanas laukumiem, SIA “Pilsētvides serviss”, reģ.Nr.40003244831, saskaņā ar pašvaldībām noslēgtajiem līgumiem par atkritumu apsaimniekošanas pakalpojumu veikšanu novadu administratīvajās teritorijās;
- no Apes, Baltinavas, Rugāju, Viļakas novadiem un no sadzīves atkritumu dalītās savākšanas punktiem, šķirotu atkritumu savākšanas laukumiem, SIA “ZAAO”, reģ.Nr.44103015509, saskaņā ar pašvaldībām noslēgtajiem līgumiem par atkritumu apsaimniekošanas pakalpojumu veikšanu novadu administratīvajās teritorijā.

Sadzīves atkritumus uz poligonu “Kaudzītes” var atvest arī paši iedzīvotāji un juridisko personu pārstāvji, tos nododot APK šķirotu atkritumu savākšanas laukumā poligona teritorijā, kā arī atbilstoši noslēgtajiem līgumiem APK veic atkritumu savākšanu ar lielizmēra konteineriem un izmantojot specializētu autotransportu šo konteineru pārvadāšanai.

Saskaņā ar SPRK apkopoto informāciju²⁹ **2020.gadā APK:**

- **pieņemtais** sadzīves atkritumu daudzums 7 611 t;
- **apglabātais** atkritumu daudzums 3 560 t;
- **pārstrādei** nodotais atkritumu daudzums 285 t;

²⁷ http://balvi.lv/2022_GADS/SEDES/Pielikumi_lemumiem/24022022/35_paragrafs_pielikums_Balvu_novada_IAS_20220224.pdf

²⁸ Novadi uzskaitīti atbilstoši novadu teritoriālajam plānojumam pirms 2021.gada ATR

²⁹ https://infogram.com/sia-_ap-kaudzites-1h8n6mqd8ypz2xo?live

- **kompostēšanā** apstrādātais atkritumu daudzums 3 766 t;
- apsaimniekotais infiltrāta daudzums 18 447 m³.

Sadzīves atkritumu poligonā „Kaudzītes”, Līenes pagastā, Gulbenes novadā ietilpst:

- šķiroto atkritumu **savākšanas laukums** (200 m²), kurā tiek pieņemti dalīti atkritumu veidi no fiziskām (iedzīvotājiem) un juridiskām personām;
- atkritumu **mehāniskās priekšapstrādes kompleksa** (laukums (3 335,1 m²) ar šķirošanas angāru (2 082,8 m²). Šķirošanas līnijā tiek atšķirotas 6 galvenās frakcijas: kartonu, makulatūru, metālus, PET pudeles un plastmasas (plēves), stiklu, kā arī citus otrreizēji izmantojamus materiālus;
- atkritumu **apglabāšanas krātuves** (5,0414 ha);
- pārējās poligona darbībai nepieciešamās infrastruktūras, tai skaitā inženierkomunikācijas.

Atkritumu poligona “Kaudzītes” infrastruktūra un atkritumu izvietojuma shēma redzama attēlā zemāk.

Attēls 6. Atkritumu poligona "Kaudzītes" infrastruktūras izvietojums

Būtiskākie poligona infrastruktūras elementi (ēkas) ir atzīmēti blakus redzamajā attēlā.

Sadzīves atkritumu mehāniskās priekšapstrādes kompleksā blakus ēkai (šķirošanas angāram) virzienā uz leju atrodas atkritumu šķirošanas laukums jeb kompostēšanas laukums.

Atkritumu apglabāšanas krātuves (sekcijas 1, 2 un 3) atrodas poligona teritorijas attēla lejasdaļā.

Avots: Atļauja A kategorijas piesārņojošai darbībai Nr.MA13IA0001, 2.pielikums

Šķiroto atkritumu savākšanas laukumā no iedzīvotājiem tiek savākti un īslaicīgi uzglabāti nebīstamo atkritumu veidi, tostarp papīra un kartona iepakojums; plastmasas iepakojums; metāla iepakojums; stikla iepakojums; plastmasa un gumija; stikls; tekstila atkritumi; nederīgas elektriskās un elektroniskās iekārtas; koka iepakojums; kompozītmateriālu iepakojums; jauktais iepakojums; nolietotas riepas; koksne; nederīgas iekārtas.

No iedzīvotājiem tiek savākti un īslaicīgi uzglabāti arī **bīstamo atkritumu veidi**, tostarp svina akumulatori; luminiscentās lampas; baterijas un akumulatori; motoreļļas, pārnesumu eļļas un smēreļļas; niķeļa un kadmija (Ni-Cd) baterijas un akumulatori; dzīvsudraba saturošas baterijas; eļļas filtri; koksne, kas satur bīstamas vielas; iepakojums, kurš satur bīstamu vielu atlikumus vai ir ar tām piesārņots; hlorkloroūdeņražus saturošas nederīgas iekārtas; bīstamus komponentus saturošas nederīgas elektriskās un elektroniskās iekārtas.

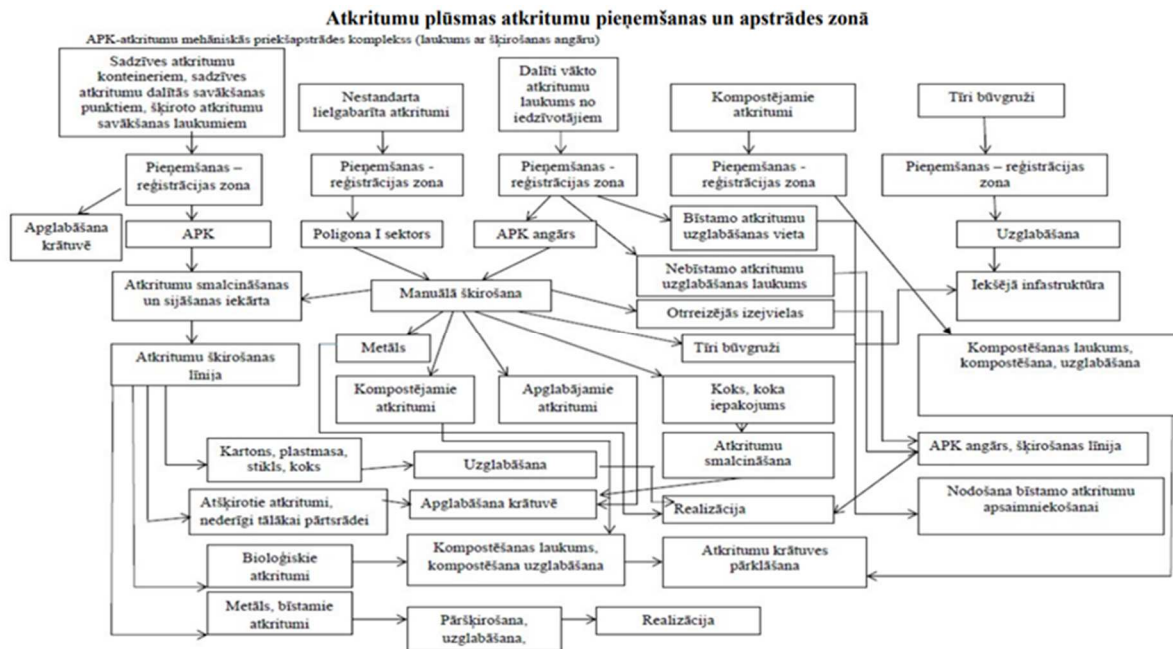
Atkritumu pieņemšana notiek uz ūdeni un piesārņojošas vielas necaurlaidīga, asfaltbetona, pretinfiltrācijas seguma. Laukums aprīkots ar lietus notekūdeņu savākšanas sistēmu, apgaismots, aprīkots ar signalizāciju. Atkritumi tiek savākti konteineros ar hermētiskiem vākiem, marķēti, un katrai atkritumu klasei novietoti atsevišķi. Jebkura fiziska (iedzīvotāji) un juridiska persona var atvest atkritumus un novietot tam speciāli norādītā vietā.

Atkritumu šķirošanas laukuma jeb kompostēšanas laukuma pamatu veido asfaltbetona segums, kurā ierīkota virszemes noteces drenāžas sistēma. Tā nodrošina lietus un sniega ūdeņu noplūdi.

Kompostēšanas laukums izveidots, ievērojot slīpumu. Kompostēšanas laukuma ziemeļu un austrumu malas norobežo betona ceļu apmales, pārējās malas apjož betona renes ūdens novadīšanai laukuma dienvidrietumu stūrī novietotajā akā. Kompostēšanas laukums ir aprīkots ar kompostēšanas procesā radītā šķidruma savākšanas un novadīšanas sistēmu uz infiltrāta savākšanas baseinu. Atkritumu šķirošanas laukumā jeb komposta sagatavošanas laukumā tiek uzglabāts organiskais komposts, atsevišķi no komposta arī pāršķīrotie koka, būvgružu, dārzu un parku atkritumi.

Dažādu atkritumu veidu plūsma APK atkritumu apsaimniekošanas darbību ietvaros poligonā ir attēlota plūsmu shēmā zemāk.

Attēls 7. Atkritumu plūsmas atkritumu poligonā "Kaudzītes"

Avots: Atļauja A kategorijas piesārņojošai darbībai Nr.MA13IA0001, 9.pielikums

Poligonā tiek veiktas šādas **galvenās darbības**: sadzīves atkritumu pieņemšana, svēršana un reģistrēšana, atkritumu šķirošana, kompostēšana vai deponēšana, izlīdzināšana un blietēšana, kā arī atkritumu slāņa virsmas regulāra izolēšana, pārklājot to ar gatavo kompostu.

Atkritumi, tostarp bīstamie atkritumi, kuri netiek apglabāti poligonā "Kaudzītes", **no atkritumu poligona tiek izvesti** atbilstoši noslēgtajiem līgumiem ar komersantiem, kas saņēmuši attiecīgo atkritumu apsaimniekošanas atļauju. APK neveic atsevišķu sadzīves atkritumu veidu pārstrādi, izjaukšanu vai apstrādi. Kā izņēmums minams būvniecības, būvju nojaukšanas atkritumi (izņemot azbestu saturošus būvmateriālus), kas tiek izmantoti atkrituma poligona "Kaudzītes" inženierkomunikācijas (iekšējo un ārējo ceļu segums) uzturēšanai un uzlabošanai. Būvniecības un būvju nojaukšanas atkritumu drupināšana netiek veikta.

Ieguvēji no APK darbības atkritumu apsaimniekošanas jomā ir gan **iedzīvotāji un juridiskās personas, gan pašvaldība, valsts un sabiedrība kopumā**, jo, īstenojot atkritumu apsaimniekošanu normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā, tiek aizsargāta vide, cilvēku dzīvība un veselība; novērsta vai mazināta atkritumu rašanās.

APK sniedz ieguldījumu visa Malienas atkritumu apsaimniekošanas reģiona attīstībā, nodrošinot **ilgtspējīgu atkritumu apsaimniekošanas attīstību** Malienas atkritumu apsaimniekošanas reģionā atbilstoši Valsts atkritumu apsaimniekošanas plānam un stratēģijai; aktīvi iesaistoties šķīrto un ražošanas atkritumu savākšanā Malienas reģionā; nodrošinot visa Malienas reģiona atkritumu priekšapstrādi un noglabāšanu atkritumu krātuvē, lai nodrošinātu apkārtējās vides aizsardzību. Valsts kontekstā tiek palielināta Latvijas konkurētspēja un veicināta pāreja uz aprites ekonomiku.

2. TIRGUS RAKSTUROJUMS

2.1. Tirgus situācijas apraksts un konkurences aspekti atkritumu apsaimniekošanas pakalpojumu sniegšanā

Tirgus raksturojums un konkurences aspekti atkritumu apsaimniekošanas pakalpojumu sniegšanā

- Atbilstoši MK 13.12.2016. noteikumiem Nr.788 "Noteikumi par atkritumu savākšanas un šķirošanas vietām"³⁰ Latvijā ir **10 atkritumu apsaimniekošanas reģioni**.
- **Malienas AAR** un sadzīves atkritumu poligons "Kaudzītes" pieņemto sadzīves atkritumu daudzuma īpatsvars kopējā apjomā ir vismazākais no darbojošajiem poligoniem un sastāda **1,50%**.
- Apstiprināts Atkritumu apsaimniekošanas valsts plāns 2021.-2028.gadam un uzsākta VARAM ierosinātā sadzīves **atkritumu apsaimniekošanas reģionu reforma**, tostarp pāreja no 10 atkritumu apsaimniekošanas reģioniem **uz 5 atkritumu apsaimniekošanas reģioniem**,³¹ kas **stāsies spēkā ar 01.01.2023.**
- Uz 02.09.2022. Vidzemes AAR atkritumu apsaimniekošanas reģionālais plāns ir **izstrādes procesā**, tāpēc pašreiz nav precīzi noteikta APK loma 5 AAR modeļi.
- Atkritumu apsaimniekošanas pakalpojumu tirgū, kas skar sadzīves atkritumu apglabāšanas poligonu darbību, **ir konstatējamas tirgus nepilnības**, jo atbilstoši Atkritumu apsaimniekošanas valsts un reģionālajiem plāniem ir noteiktas konkrētas administratīvās teritorijas un sadzīves atkritumu apglabāšanas poligoni, kuros tiek veikta atkritumu apsaimniekošana un noglabāšana. Ņemot vērā normatīvo regulējumu, ir izveidojies dabiskais monopols. Tirgus nepilnības **nav publiskas personas darbības sekas**.
- APK darbība sadzīves atkritumu apsaimniekošanas un apglabāšanas jomā **negatīvi neietekmē privāto komersantu darbību nozarē**, kā arī nerada negatīvu ietekmi uz privātajiem komersantiem.
- Pilna cikla atkritumu apsaimniekošanas nodrošināšanai **APK cieši sadarbojas ar citiem nozares komersantiem**, tai skaitā privātajiem komersantiem.
- APK komercdarbība un publiskās **funkcijas ir nodalītas**. APK sniegtie atkritumu noglabāšanas poligonā pakalpojumi ir sabiedriskie pakalpojumi, kuru tarifus apstiprina SPRK. APK pakalpojumu cena ir noteikta, **balstoties uz izmaksām**.

Tirgus situācijas raksturojums

Atkritumu apsaimniekošanu Latvijā nosaka Atkritumu apsaimniekošanas likums,³² kā un no tā izrietošie Ministru kabineta noteikumi un ieteikumi. Likuma 9.pants nosaka, ka atkritumu apsaimniekošanu veic atbilstoši atkritumu apsaimniekošanas valsts plānam, savukārt 10.pants nosaka, ka Ministru kabinets nosaka atkritumu apsaimniekošanas reģionus.

³⁰ <https://likumi.lv/ta/id/257802-noteikumi-par-atkritumu-apsaimniekosanas-regioniem>

³¹ 5 AAR modeļi (atkritumu poligoni): Dienvidkurzemes AAR (Kīvētes); Latgales AAR (Ciniši, Dziļā vāda, Križevņiki); Viduslatvijas AAR (Getliņi, Brakšķi); Vidzemes AAR (Daibe, Kaudzītes); Ziemeļkurzemes AAR (Janvāri, Pentuļi)

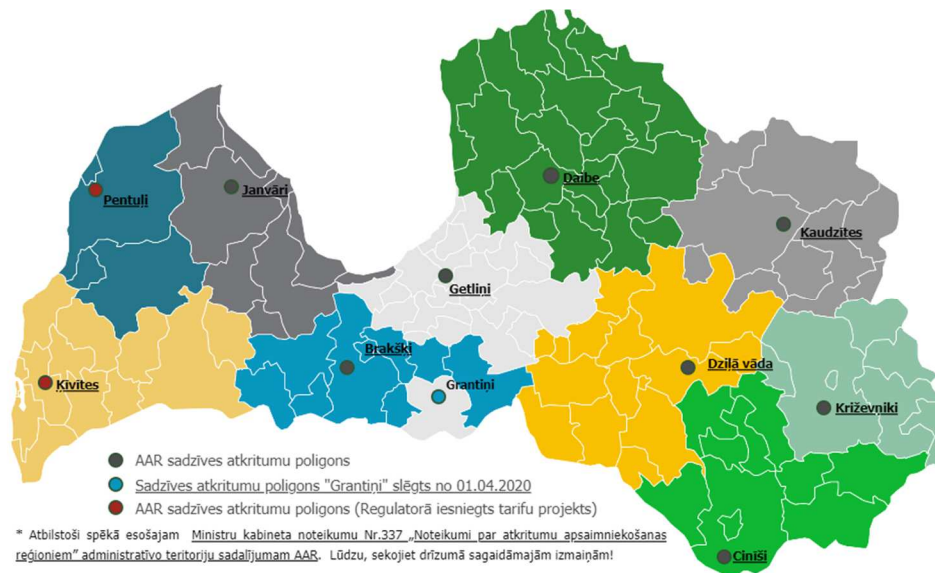
³² <https://likumi.lv/ta/id/221378-atkritumu-apsaimniekosanas-likums>

Atbilstoši MK 13.12.2016. noteikumiem Nr.788 "Noteikumi par atkritumu savākšanas un šķirošanas vietām"³³ Latvijā ir šādi **atkritumu apsaimniekošanas reģioni**:³⁴

- Austrumlatgales atkritumu apsaimniekošanas reģions;
- Dienvidlatgales atkritumu apsaimniekošanas reģions;
- Liepājas atkritumu apsaimniekošanas reģions;
- Malienas atkritumu apsaimniekošanas reģions;
- Piejūras atkritumu apsaimniekošanas reģions;
- Pierīgas atkritumu apsaimniekošanas reģions;
- Ventspils atkritumu apsaimniekošanas reģions;
- Vidusdaugavas atkritumu apsaimniekošanas reģions;
- Zemgales atkritumu apsaimniekošanas reģions;
- Ziemeļvidzemes atkritumu apsaimniekošanas reģions.

Attēlā zemāk ir redzams AAR izvietojums SPRK apkopotajā apglabāšanas pakalpojumu kartē.

Attēls 8. AAR izvietojums Latvijā

Avots: SPRK, <https://www.sprk.gov.lv/content/tarifi-6>

Pašreiz 10 atkritumu apsaimniekošanas poligonus apsaimnieko tabulā zemāk uzrādītie komersanti.

Tabula 3. 10 AAR, atkritumu apglabāšanas poligoni un to apsaimniekotāji/komersanti

Atkritumu apsaimniekošanas reģions	Atkritumu apglabāšanas poligons	Komersants (apsaimniekotājs)
Ventspils AAR	Pentuļi	Pašvaldības SIA "Ventspils labiekārtošanas kombināts"
Liepājas AAR	Ķīvītes	SIA "LIEPĀJAS RAS"

³³ <https://likumi.lv/ta/id/257802-noteikumi-par-atkritumu-apsaimniekosanas-regioniem>

³⁴ Atkritumu apsaimniekošanas reģions ir valsts administratīvās teritorijas daļa, kurā radīto atkritumu apsaimniekošana notiek atbilstoši atkritumu apsaimniekošanas normatīvajiem aktiem un kurā radītie otrreizēji neizmantojamie sadzīves atkritumi tiek apglabāti reģiona sadzīves atkritumu poligonā

Piejūras AAR	Janvāri	SIA "Atkritumu apsaimniekošanas sabiedrība "PIEJŪRA""
Zemgales AAR	Brakši	SIA "Jelgavas komunālie pakalpojumi"
	Grantiņi*	SIA "Zemgales EKO"
Rīgas un Pierīgas AAR	Getliņi	SIA "Getliņi EKO"
Ziemeļvidzemes AAR	Daibe	SIA "ZAAO"
Malienas AAR	Kaudzītes	SIA „AP Kaudzītes”
Vidusdaugavas AAR	Dziļā vāda	SIA "Vidusdaugavas SPAAO"
Austrumlatgales AAR	Križevņiki	SIA "ALAAS"
Dienvidlatgales AAR	Cinīši	SIA "ATKRITUMU APSAIMNIEKOŠANAS DIENVIDLATGALES STARPPAŠVALDĪBU ORGANIZĀCIJA"

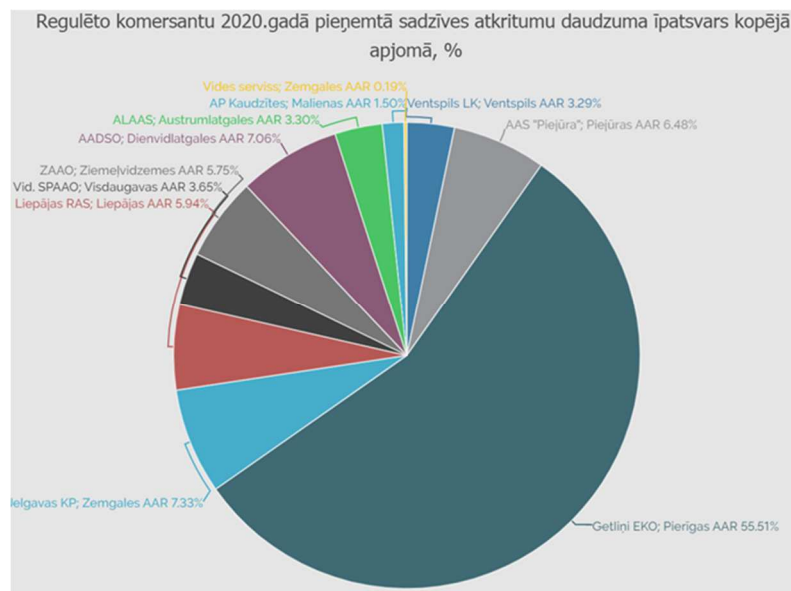
* Sadržīves atkritumu poligons "Grantiņi", Codes pagastā, Bauskas novadā, tika slēgts 01.04.2020., jo tas sasniedza maksimālo atļauto tilpumu.

Datu avots: SPRK

Visi tabulā augstāk uzrādītie komersanti Publiskas personas kapitāla daļu un kapitālsabiedrību pārvaldības likuma³⁵ izpratnē ir **publiskas personas kapitālsabiedrības** vai **publiski privātas kapitālsabiedrības**, jo visas kapitāla daļas pieder vienai publiskai personai vai vairākām publiskām personām.

Saskaņā ar SPRK apkopoto informāciju, par lielāko sadzīves atkritumu apsaimniekošanas reģionu uzskatāms **Rīgas un Pierīgas AAR** (atkritumu poligons "Getliņi"), kurā pēc 2020.gada datiem ir pieņemti **55,51%** no visiem sadzīves atkritumiem Latvijā. Kā nākamie pieņemtā sadzīves atkritumu apjoma ziņā seko **Zemgales AAR** (poligons "Brakši") un **Piejūras AAR** (poligons "Janvāri") attiecīgi ar pieņemtajiem **7,33%** un **6,48%** no visiem sadzīves atkritumiem.

Visu AAR un attiecīgi regulēto komersantu 2020.gadā pieņemto sadzīves atkritumu daudzuma īpatsvars kopējā apjomā redzams attēlā zemāk.

Attēls 9. Regulēto komersantu 2020.gadā pieņemtā sadzīves atkritumu daudzuma īpatsvars kopējā apjomā

Malienas AAR un sadzīves atkritumu poligons "Kaudzītes" pieņemto sadzīves atkritumu daudzuma īpatsvars kopējā apjomā ir vismazākais no darbojošajiem poligoniem un sastāda **1,50%**.

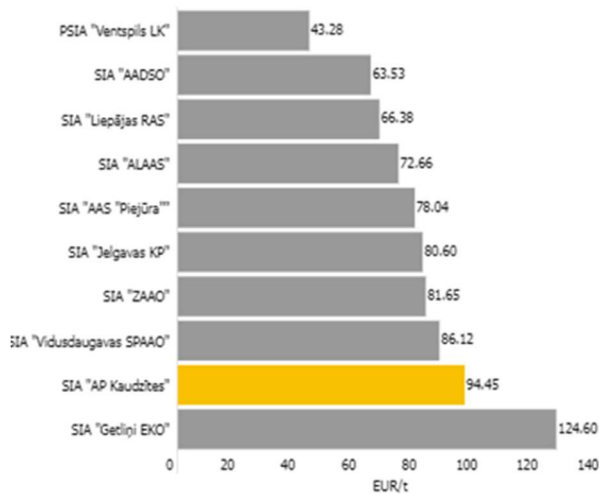
0,19% no kopējā apjoma veido sadzīves atkritumu poligons "Grantiņi", kurš tika slēgts 01.04.2020.

Avots: SPRK,
https://prezi.com/l/pdtumyjrrvx/darbibas-raditaji_2020/

No SPRK apkopotās informācijas par sadzīves atkritumu poligonu sadzīves atkritumu apglabāšanas pakalpojuma tarifiem, var konstatēt, ka APK ir viens no augstākajiem pakalpojuma pašreiz spēkā esošajiem tarifiem (94.45 EUR/t), salīdzinot ar citiem komersantiem, kas apsaimnieko citus sadzīves atkritumu apglabāšanas poligonus citos AAR.

³⁵ <https://likumi.lv/ta/id/269907-publiskas-personas-kapitala-dalu-un-kapitalsabiedribu-parvaldibas-likums>

Visu regulēto komersantu uz 02.09.2022. spēkā esošie sadzīves atkritumu apglabāšanas pakalpojuma tarifi redzami attēlā zemāk.

Attēls 10. Regulēto komersantu uz 02.09.2022. spēkā esošie sadzīves atkritumu apglabāšanas pakalpojuma tarifi

Avots: SPRK, https://infogram.com/sia_ap-kaudzites-1h8n6mqd8ypz2xo?live

Atbilstoši MK 22.06.2021. noteikumiem Nr.397 "Noteikumi par atkritumu apsaimniekošanas valsts un reģionālajiem plāniem un atkritumu rašanās novēršanas valsts programmu"³⁶ un 22.01.2021. MK rīkojumam Nr.45 "Par Atkritumu apsaimniekošanas valsts plāns 2021.-2028.gadam"³⁷ ir apstiprināts Atkritumu apsaimniekošanas valsts plāns 2021.-2028.gadam, un uzsākta VARAM ierosinātā sadzīves **atkritumu apsaimniekošanas reģionu reforma**, tostarp pāreja no 10 atkritumu apsaimniekošanas reģioniem uz 5 atkritumu apsaimniekošanas reģioniem,³⁸ kas **stāsies spēkā ar 01.01.2023.**

Saskaņā ar Atkritumu apsaimniekošanas likuma 10.panta otro daļu atkritumu apsaimniekošanas reģionā ietilpstošās **pašvaldības izstrādā atkritumu apsaimniekošanas reģionālo plānu**. Uz 02.09.2022. Vidzemes AAR atkritumu apsaimniekošanas reģionālais plāns ir **izstrādes procesā**, tāpēc pašreiz nav precīzi nodefinēta APK loma 5 AAR modelī. Tomēr, ņemot vērā poligona "Kaudzītes" potenciālo ietilpību, kā arī ekonomiskos aspektus, organizējot atkritumu apsaimniekošanu jaunizveidojamajā Vidzemes AAR, paredzams, ka APK saglabās nozīmīgu lomu un funkcijas pašvaldību aprītes ekonomikas ieviešanā, veidojot sinerģiju ar Vidzemes AAR ietilpstošo atkritumu apglabāšanas poligonu "Daibe" un tā apsaimniekotāju SIA "ZAAO".

Tirgus nepilnības

Atkritumu apsaimniekošanas pakalpojumu tirgū, kas skar sadzīves atkritumu apglabāšanas poligonu darbību, ir **konstatējamas tirgus nepilnības**, jo atbilstoši Atkritumu apsaimniekošanas valsts un reģionālajiem plāniem ir noteiktas konkrētas administratīvās teritorijas un sadzīves atkritumu apglabāšanas poligoni, kuros tiek veikta atkritumu apsaimniekošana un noglabāšana. Poligonu darbībā konkurence nepastāv un, ņemot vērā normatīvo regulējumu, ir izveidojies dabiskais monopols. Tirgus nepilnības **nav publiskas personas darbības sekas**.

Alūksnes novada dome, kas ir 28,23% APK kapitāldaļu turētāja, 25.07.2019. pieņēma lēmumu Nr.233 (sēdes protokols Nr.8, 24.p.),³⁹ atsavināt APK 7 144 Alūksnes novada pašvaldības kapitāla daļas. **Atsavināšanas process**, tai skaitā otrā izsole, bija **nesekmīgs**, un Alūksnes novada pašvaldībai piederošās APK daļas netika pārdotas. Tas **apstiprina** konstatētās **tirgus nepilnības**, jo neviens pretendents, tostarp privātie tirgus dalībnieki, nav izrādījuši interesi par atkritumu apsaimniekošanas

³⁶ <https://likumi.lv/ta/id/324230-noteikumi-par-atkritumu-apsaimniekosanas-valsts-un-regionalajiem-planiem-un-atkritumu-rasanas-noversanas-valsts-programmu>

³⁷ <https://likumi.lv/ta/id/320476-par-atkritumu-apsaimniekosanas-valsts-planu-20212028-gadam>

³⁸ 5 AAR modelis (atkritumu poligoni): Dienvidkurzemes AAR (Ķīvītes); Latgales AAR (Cinīši, Dziļā vāda, Križevņiki); Viduslatvijas AAR (Getliņi, Brakški); Vidzemes AAR (Daibe, Kaudzītes); Ziemeļkurzemes AAR (Janvāri, Pentuļi)

³⁹ https://aluksne.lv/wp-content/uploads/2019/08/kapitaldalu_lemums.pdf

poligona "Kaudzītes" darbību un atkritumu apsaimniekošanas un apglabāšanas pakalpojumiem definētajā tirgū.

Šajā sakarā jākonstatē, ka APK īstenotās poligona "Kaudzītes" darbības rezultātā sniegto pakalpojumu nodrošināšanu definētajā tirgū **nav iespējams sasniegt** citiem līdzekļiem.

Ietekme uz konkurenci

APK darbība sadzīves atkritumu apsaimniekošanas un apglabāšanas jomā **negatīvi neietekmē privāto komersantu darbību nozarē**, kā arī nerada negatīvu ietekmi uz privātajiem komersantiem. Kā jau iepriekš tika konstatēts, privātie tirgus dalībnieki nav izrādījuši interesi par sadzīves atkritumu apglabāšanas poligona "Kaudzītes" darbību, kā arī neveido konkurenci atkritumu poligona pakalpojumu jomā.

APK iesaiste komercdarbībā neabsorbē kapitālu un cilvēkresursus no citiem tirgiem, jo bieži pašvaldības kapitālsabiedrībā atalgojuma līmenis nesasniedz privātā sektora atalgojuma līmeni, tādēļ **tieša ietekme uz cilvēkresursu pārņemšanu nav novērojama**. Vienlaikus gan jāatzīmē, ka darbs pašvaldības kapitālsabiedrībā nodrošina cilvēkiem stabilitātes un drošības sajūtu, kas saistīts ar atalgojuma savlaicīgu izmaksu, nodokļu nomaksu, sociālajām garantijām.

Attiecībā uz APK darbības ietekmi uz atkritumu apsaimniekošanas nozari un tajā strādājošajiem privātajiem komersantiem, jānorāda, ka pilna cikla atkritumu apsaimniekošanas nodrošināšanai **APK cieši sadarbojas ar citiem nozares komersantiem**, tai skaitā privātajiem komersantiem, šādās jomās:

- SIA "Zaļais cikls", reģ.nr.40103380562, par stikla lausku, PET, kartona, plastmasas, metāla iepakojuma pirkšanu-pārdošanu;
- SIA "Vides pakalpojumu grupa" (tagad SIA "Pilsētvides serviss"), reģ.Nr.40003244831, par sadzīves atkritumu piegādi, pieņemšanu un apglabāšanu sadzīves atkritumu poligonā "Kaudzītes";
- SIA "Vides pakalpojumu grupa" (tagad SIA "Pilsētvides serviss"), reģ.Nr.40003244831 par dalīti vākto atkritumu transportēšanu un pieņemšanu SA poligonā "Kaudzītes";
- SIA "Eco Baltia Vide", reģ.Nr.40003309841, par kartona, polietilēna un citai pārstrādei derīgu izlietotā iepakojuma materiāla pirkšanu-pārdošanu;
- AS "BAO", reģ.Nr.40003320069, par bīstamo atkritumu apsaimniekošanu;
- SIA "Tolmets Vidzeme", reģ .Nr.44103059611, par šķiroto atkritumu un lūžņu pirkšanu-pārdošanu;
- SIA „Druplat”, reģ.Nr.40103437166, par nolietotu riepu apsaimniekošanu;
- SIA "R Recycling", reģ.Nr.40203147986, par nolietotu riepu apsaimniekošanu.

APK darbība **neierobežo privātā sektora inovācijas**. Inovatīvi risinājumi atkritumu apsaimniekošanas jomā, tostarp šķirošanā, sagatavošanā nodošanai vai noglabāšanai, var būt viena no konkurences priekšrocībām, piedāvājot savus pakalpojumus AAR iedzīvotājiem un juridiskajām personām.

Konkurences neitralitāte

Konkurences neitralitāte izpaužas kā četru principu ievērošana:

- 1) saimnieciskās darbības un publisko funkciju nodalīšana;
- 2) cenu noteikšana, balstoties uz izmaksām;
- 3) vienlīdzīga regulējuma nodrošināšana;
- 4) konkurenci veicinoša publisko iepirkumu organizēšana.

Vērtējot APK darbību, var konstatēt, ka kapitālsabiedrības komercdarbība un publiskās **funkcijas ir nodalītas**. APK sniegtie atkritumu noglabāšanas poligonā pakalpojumi ir sabiedriskie pakalpojumi, kuru tarifus apstiprina SPRK. Šo pakalpojumu grāmatvedības uzskaitē ir nodalīta no pārējās saimnieciskās darbības.

APK darbības finanšu analīze iekļauta izvērtējuma 3.nodaļā. Veiktās analīzes rezultātā var secināt, ka **APK pakalpojumu cena ir noteikta, balstoties uz izmaksām**, jo laikā no 2018. līdz 2021.gadam APK saimnieciskā darbība ir bijusi ar pozitīvu rezultātu.

APK neizmanto publiskās personas resursus sadzīves atkritumu apsaimniekošanas pakalpojumu sniegšanā bez atlīdzības, kā arī publiskā persona neizmanto APK sniegtos pakalpojumus bez atlīdzības.

APK sniegto pakalpojumu tirgū kopumā ir nodrošināts vienlīdzīgs regulējums. Priekšrocības kādam konkrētam tirgus dalībniekam netiek nodrošinātas.

Attiecībā uz konkurenci veicinošiem iepirkumiem kopumā šādus iepirkumus dažādās jomās īsteno gan Balvu novada pašvaldība, gan APK veic iepirkumus savām vajadzībām atbilstoši publisko iepirkumu normatīvajam regulējumam.

Nevalstisko organizāciju viedoklis

Biedrība "**LATVIJAS ATKRITUMU SAIMNIECĪBAS UZŅĒMUMU ASOCIĀCIJA**" 12.09.2022. vēstulē Nr.29/09-22 sniedza viedokli par Balvu novada pašvaldības līdzdalības saglabāšanu APK, tostarp norādot, ka:

- atkritumu apsaimniekošanas **likums nosaka** Pašvaldībai virkni pienākumu atkritumu apsaimniekošanas jomā, tostarp saistībā ar dažādu lēmumu pieņemšanu attiecībā uz sadzīves atkritumu poligonu, kas atrodas attiecīgajā atkritumu apsaimniekošanas reģionā, tajā skaitā tā darbības uzraudzību un kontroli;
- nākotnē paredzams, ka **sagaidāma pašvaldību papildu iesaiste** jautājumos, kas saistīti ar atkritumu apsaimniekošanas reģionu optimizāciju, kā arī reģionālo atkritumu apsaimniekošanas centru izveidi un darbības organizēšanu;
- lai gan tikai Pašvaldība var izvērtēt tās dalības Sabiedrībā ieguvumus, iespējams, pašvaldībām noteiktos pienākumus atkritumu apsaimniekošanas jomā un kontroli pār atkritumu poligona apsaimniekotāja darbību, tostarp sagaidāmās saistības atkritumu apsaimniekošanas reģionu optimizācijas ietvaros, efektīvāk ir realizēt, īstenojot dalībniekiem paredzētās pilnvaras. Ja Pašvaldība ir izvērtējusi līdzdalības Sabiedrībā nepieciešamību, kā arī līdzdalības saglabāšana atbilst normatīvajos aktos noteiktajām prasībām, pēc LASUA ieskata Pašvaldības **līdzdalības saglabāšana Sabiedrībā** ir vērtējama kā pamatota.

Biedrība "**Latvijas Tirdzniecības un rūpniecības kamera**" 16.09.2022. vēstulē Nr.2022/779 sniedza viedokli par Balvu novada pašvaldības līdzdalības saglabāšanu APK, tostarp norādot, ka:

- LTRK ieskatā šīs kapitālsabiedrības sniegtie pakalpojumi un pašvaldību iesaiste ir **jāvērtē atsevišķi** par katru pakalpojuma veidu;
- **reģionālo atkritumu apsaimniekošanas centru** pārvaldīšana un valstiski stratēģiski svarīgo infrastruktūras objektu, tai skaitā atkritumu apsaimniekošanas poligonu, apsaimniekošana **var būt valsts vai pašvaldības tiešā atbildībā**, lai tie varētu tikt atbilstoši pārvaldīti, uzturēti un attīstīti, ņemot vērā Eiropas Savienības uzstādītos ambiciozos atkritumu apsaimniekošanas mērķus. Attiecībā par šāda veida kapitālsabiedrības darbību LTRK ieskatā Pašvaldības **iesaiste ir jā saglabā**, jo tie ir stratēģiski nozīmīgi attiecīgajam reģionam;
- taču vienlaikus jāvērtē SIA "AP Kaudzītes" darbība atkritumu savākšanas un pārvaldīšanas jomā kā vienu no kapitālsabiedrības pamatfunkcijām, un **vai tās darbībā tiek ievērots** konkurences neitralitātes princips. Proti, Konkurences padome aicina pašvaldības atbildīgi izvēlēties atkritumu apsaimniekošanas modeli, ļaujot pakalpojumus nodrošināt godīgas konkurences cīņā, piemēram, publiskā iepirkuma veidā izvēlētam atkritumu apsaimniekošanas uzņēmumam par konkurētspējīgām tirgus cenām.

Vispārīgu viedokli par pašvaldības līdzdalību kapitālsabiedrībās sniedza biedrība "**Latvijas Pašvaldību savienība**", 06.04.2022. vēstulē Nr.202204/SAN4773/NOS68 tostarp norādot, ka:

- tā kā pašvaldību kapitālsabiedrības ir izveidotas, ievērojot Valsts pārvaldes iekārtas likuma 88.pantā noteiktos mērķus, kā arī lai realizētu pašvaldības autonomās funkcijas, pilnīgu

pašvaldības līdzdalības saglabāšanu vai nesaglabāšanu var veikt tikai un vienīgi pati pašvaldība, **vadoties no tās teritorijā dzīvojošo iedzīvotāju vajadzībām un tirgus situācijas;**

- ņemot vērā minēto un LPS darbības mērķus, diemžēl nevaram sniegt lūgto izvērtējumu, jo LPS rīcībā nav nepieciešamās informācijas. Jebkurā gadījumā LPS ieskatā pašvaldībām ir ne tikai tiesības, bet arī pienākums rūpēties par to, lai konkrētās teritorijas ikvienam iedzīvotājam būtu pieejami nepieciešamie pakalpojumi. **Pakalpojumu nodrošināšanas veida un formas izvēle** ir katras vienas pašvaldības domes kompetence.

2.2. Tirgus situācijas apraksts un konkurences aspekti attiecībā uz papildus pakalpojumiem

Tirgus situācijas apraksts un konkurences aspekti papildus pakalpojumu sniegšanā

- APK sniedz papildus pakalpojumus - **iznomā konteinerus** (4-22 m³) lielgabarīta sadzīves atkritumu vai būvgružu savākšanai, kā arī sniedz **transporta pakalpojumus** ar specializētu autotransportu šo konteineru pārvadāšanai uz galamērķi (poligonu).
- Kopumā var konstatēt, ka konteineru iznomāšanas pakalpojums lielgabarīta vai būvgružu atkritumu savākšanai ir **plaši pieejams**, tai skaitā privāto komersantu piedāvājumi. Privāto komersantu piedāvātie konteineru iznomāšanas pakalpojumi lielgabarīta vai būvniecības atkritumu savākšanai ir pieejami Rīgā un Pierīgas novados.
- Analizējot reģionālos tirgus, tostarp Malienas atkritumu apsaimniekošanas reģionu, privāto komersantu piedāvājums konteineru iznomāšanas pakalpojumiem lielgabarīta vai būvniecības atkritumu savākšanai ir **ierobežots**. Tas var liecināt par **tirgus nepilnībām reģiona tirgū**.
- APK iesaistīšanās lielgabarīta un būvniecības atkritumu apsaimniekošanā, sniedzot konteineru iznomāšanas un pārvadāšanas pakalpojumu, tirgus nepilnību novēršanai ir attaisnojama un ir **atkritumu apsaimniekošanas funkcijas** Malienas AAR **neatņemama sastāvdaļa**.
- **APK komercdarbība negatīvi neietekmē nozares un jomas**, kurās pastāv privāto komersantu piedāvājums, kā arī nerada negatīvu ietekmi uz privātajiem komersantiem.
- APK komercdarbība un publiskās **funkcijas ir nodalītas**.
- APK papildu pakalpojumu cena ir noteikta, **balstoties uz izmaksām**.

Tirgus situācijas raksturojums

Papildus atkritumu poligona “Kaudzītes”, Litenes pagastā, Gulbenes novadā darbības nodrošināšanai APK sniedz arī atsevišķus, ar pamatdarbību saistītus papildus pakalpojumus, tostarp **iznomā konteinerus** (4-22 m³) lielizmēra sadzīves atkritumu vai būvgružu savākšanai un ievēšanai poligonā to tālākai apstrādei, kā arī sniedz **transporta pakalpojumus** ar specializētu autotransportu šo konteineru savākšanai un pārvadāšanai uz galamērķi (poligonu).

Konteineru iznomāšanas pakalpojumu lielgabarīta vai būvniecības atkritumu savākšanai tirgū plaši piedāvā arī privātie komersanti. Kā piemēru var minēt interneta tīmekļa vietni “Gulbene24.lv”,⁴⁰ kurā publicēti 7 uzņēmumu piedāvātie konteineru iznomāšanas pakalpojumi, tostarp arī APK piedāvātie pakalpojumi. Izmantojot arī citus interneta resursus, piemēram, meklētājprogrammatūru *Google*, sludinājumu portālu *www.ss.com*, var konstatēt, ka konteineru iznomāšanas pakalpojums lielgabarīta sadzīves atkritumu vai būvgružu savākšanai ir **plaši pieejams**.

Tomēr veicot padziļinātu piedāvājumu analīzi, var konstatēt, ka privāto komersantu piedāvātie konteineru iznomāšanas pakalpojumi lielgabarīta vai būvniecības atkritumu savākšanai ir pieejami Rīgā un Pierīgas novados. No Rīgas attālākajos novados šādu konteineru iznomāšanas pakalpojumu **piedāvājumu skaits ir minimāls** vai pakalpojumi vispār netiek piedāvāti. Arī interneta tīmekļa vietnē “Gulbene24.lv” publicētie piedāvājumi,⁴¹ sīkāk tos apskatot, satur vispārīgus konteineru iznomāšanas piedāvājumus, kas attiecas uz Rīgu vai Pierīgas novadu teritorijām, vai atsevišķos gadījumos publicētā informācija vispār nesatur konteineru iznomāšanas pakalpojuma piedāvājumu, bet ir saistīta ar citu pakalpojumu reklamēšanu. Savukārt *www.ss.lv* 05.09.2022. publicēti 372 sludinājumi⁴² kategorijā “Atkritumu izvešana (konteineros)”, tomēr, veicot sludinājumu atlasīti attiecībā uz teritorijām, piemēram, Balvu vai Gulbenes novads, portāls izdod paziņojumu, ka izvēlētajā rajonā sludinājumi nav atrasti.

⁴⁰ <https://gulbene.pilseta24.lv/uznemumi?pro=Atkritumu%20izve%C5%A1ana,%20konteineru%20noma>

⁴¹ <https://gulbene.pilseta24.lv/uznemumi?pro=Atkritumu%20izve%C5%A1ana,%20konteineru%20noma>

⁴² <https://www.ss.com/lv/production-work/economic-works/garbage-disposal-in-containers/filter/>

Tirgus nepilnības

Kopumā vērtējot konteineru iznomāšanas pakalpojumu lielgabarīta vai būvniecības atkritumu savākšanai, var konstatēt, ka šādi pakalpojumi tirgū ir plaši pieejami, tos piedāvā un nodrošina privātie komersanti, un pakalpojumi tiek sniegti uz brīvā tirgus principiem un brīvā tirgus apstākļos. Kopumā Latvijas tirgū **tirgus nepilnības** šādu pakalpojumu saņemšanā **nepastāv**.

Tomēr, analizējot reģionālos tirgus, Malienas atkritumu apsaimniekošanas reģionu, var secināt, ka privāto komersantu piedāvājums konteineru iznomāšanas pakalpojumiem lielgabarīta vai būvniecības atkritumu savākšanai **ir ierobežots** vai atsevišķās teritorijās vispār nepastāv, vai ir ekonomiski nepieejams. Tas var liecināt par **tirgu nepilnībām konkrētā reģiona tirgū**, un šajā gadījumā APK iesaistīšanās lielgabarīta un būvniecības atkritumu apsaimniekošanā, sniedzot konteineru iznomāšanas un pārvadāšanas pakalpojumu, ir attaisnojama un ir **atkritumu apsaimniekošanas funkcijas** Malienas AAR **neatņemama sastāvdaļa**.

Brīdī, kad privātie komersanti un tirgus spēš nodrošināt pietiekamu piedāvājumu attiecībā uz konteineru nomu lielgabarīta vai būvniecības atkritumu savākšanai Malienas AAR, APK darbība šādu pakalpojumu sniegšanā būtu izbeidzama.

Ietekme uz konkurenci

Ņemot vērā, ka APK ir 22 amata vietas, no kurām atsevišķi amati ir nepilnas darba slodzes, kā arī starp amatiem ir tikai 1 automašīnas vadītājs un 1 traktortehnikas vadītājs, var secināt, ka APK papildus pakalpojumus sniedz ļoti ierobežotā apjomā. Tāpēc **APK darbība negatīvi neietekmē nozares un jomas**, kurās pastāv privāto komersantu piedāvājums, kā arī nerada negatīvu ietekmi uz privātajiem komersantiem. APK darbība nerada negatīvu ietekmi arī uz citiem tirgus dalībniekiem un konkurences procesu kopumā citos tirgos.

APK iesaiste komercdarbībā neabsorbē kapitālu un cilvēkresursus no citiem tirgiem. Kā arī bieži pašvaldības kapitālsabiedrībā atalgojuma līmenis nerasniedz privātā sektora atalgojuma līmeni, tādēļ **tieša ietekme uz cilvēkresursu pārņemšanu nav novērojama**. Vienlaikus gan jāatzīmē, ka darbs pašvaldības kapitālsabiedrībā nodrošina cilvēkiem stabilitātes un drošības sajūtu, kas saistīts ar atalgojuma savlaicīgu izmaksu, nodokļu nomaksu, sociālajām garantijām.

Konkurences neitralitāte

Vērtējot APK darbību, var konstatēt, ka kapitālsabiedrības saimnieciskā darbība un publiskās **funkcijas ir nodalītas**. APK sniegtie atkritumu noglabāšanas poligonā pakalpojumi ir sabiedriskie pakalpojumi, kuru tarifus apstiprina SPRK. Šo pakalpojumu grāmatvedības uzskaitē ir nodalīta no pārējās saimnieciskās darbības.

APK darbības finanšu analīze iekļauta izvērtējuma 3.nodaļā. Veiktās analīzes rezultātā var secināt, ka kopumā **APK papildu pakalpojumu cenas ir noteiktas, balstoties uz izmaksām**. APK saimnieciskā darbība ilgstoši ir bijusi ar peļņu, kas norāda, ka pakalpojumu cenas ir atbilstošas.

APK **neizmanto publiskās personas resursus bez atlīdzības** papildus pakalpojumu sniegšanā. Publiskā persona neizmanto APK sniegtos papildus pakalpojumus bez atlīdzības.

APK sniegto papildus pakalpojumu tirgū kopumā ir nodrošināts vienlīdzīgs regulējums. Priekšrocības kādam konkrētam tirgus dalībniekam netiek nodrošinātas.

Attiecībā uz konkurenci veicinošiem iepirkumiem - kopumā šādus iepirkumus dažādās jomās īsteno gan Balvu novada pašvaldība, gan APK veic iepirkumus savām vajadzībām atbilstoši publisko iepirkumu normatīvajam regulējumam.

3. KAPITĀLSABIEDRĪBAS DARBĪBAS FINANSĒJUMS

Kapitālsabiedrības darbības finansējums

- APK apgrozījums no 2017. līdz 2021.gadam **ir bijis ar stabilu pieaugumu**, katru gadu apgrozījumam pieaugot vidēji par 9-16%.
- APK saimnieciskās **darbības rezultāti** no 2018. līdz 2021.gadam ir bijuši pozitīvi, pēdējos gados pārsniedzot 9% ikgadējo rentabilitāti.
- APK likviditātes koeficients visā periodā nerasniedz 1,⁴³ kas norāda, ka uzņēmumam **var būt problēmas** nokārtot **īstermiņa saistību maksājumus**.
- APK apgrozāmo līdzekļu kustības **koeficients ir augsts**, kas norāda, ka APK saimnieciskās darbības nodrošināšanai **apgrozāmo līdzekļu daudzums ir nepietiekams**.
- APK finanšu līdzsvara koeficients laikā no 2017.gada līdz 2021.gadam ir būtiski samazinājies, un tas norāda, ka APK uzlabo savu **finanšu stabilitāti**.
- Uz izvērtējuma veikšanas brīdi APK **nav noslēgti līgumi** par investīciju projektu īstenošanu, kas paredz **pēcuzraudzības periodu**.
- Laika periodā no 2017. līdz 2021.gadam APK **pamatkapitāla palielināšana nav veikta**.
- APK nesaņem no pašvaldības vai valsts budžeta **dotācijas zaudējumu segšanai**.
- APK ilgtermiņa investīciju plāns uz doto brīdi **nav izstrādāts**.

APK darbības finanšu analīze

APK darbības finanšu rezultāti no 2017. līdz 2021.gadam apkopoti tabulā zemāk:

Tabula 4. APK darbības rezultāti 2017.-2021.gadā

leņģēmumi	2017.gads ⁴⁴ (EUR)	2018.gads ⁴⁵ (EUR)	2019.gads ⁴⁶ (EUR)	2020.gads ⁴⁷ (EUR)	2021.gads ⁴⁸ (EUR)
Neto apgrozījums	445 454	574 274	623 012	698 795	815 256
Peļņa / zaudējumi	-15 318	4 993	42 331	46 689	84 066
Ilgtermiņa ieguldījumi	4 294 248	4 053 990	3 798 620	3 460 440	3 156 414
Apgrozāmie līdzekļi	79 866	93 240	74 356	61 035	100 690
Aktīvu kopsumma	4 374 114	4 147 230	3 872 976	3 521 475	3 257 104
Pašu kapitāls	421 724	426 717	469 048	515 738	599 804
Ilgtermiņa kreditori	3 379 671	3 100 994	2 874 561	2 521 509	2 237 323
Īstermiņa kreditori	573 120	619 519	529 367	484 228	419 977

Datu avots: APK

No tabulas augstāk var secināt, ka APK apgrozījums minētajā laikā **ir bijis ar stabilu pieaugumu**, katru gadu apgrozījumam pieaugot vidēji par 9 līdz 16% (izņemot 2018.gadu, kad apgrozījuma pieaugums pret

⁴³ Kaut arī aprēķinātajā likviditātes koeficientā ir iekļautas APK īstermiņa saistības, tai skaitā nākamo periodu ieņēmumi par īstenojamiem EŠ struktūrfondu līdzfinansētajiem projektiem, tomēr APK likviditātes koeficienta vērtība ir būtiski zemāka par 1 arī gadījumā, ja APK īstermiņa saistības tiek analizētas bez īstermiņa nākamo periodu ieņēmumu summas

⁴⁴ http://www.kaudzites.lv/wp-content/uploads/2020/10/AP_Kaudzites_SIA_gada_parskats-2017.pdf

⁴⁵ <http://www.kaudzites.lv/wp-content/uploads/2020/07/AP-Kaudzites-gada-parskats-2018.pdf>

⁴⁶ <http://www.kaudzites.lv/wp-content/uploads/2020/07/AP-Kaudzites-gada-parskats-2019.pdf>

⁴⁷ <http://www.kaudzites.lv/wp-content/uploads/2021/11/gada-parskats-2020.pdf>

⁴⁸ <http://www.kaudzites.lv/wp-content/uploads/2022/07/Gada-parskats-2021-gads.pdf>

iepriekšējo gadu sasniedza 29%). Apgrozījuma izmaiņas ir saistītas ar izmaiņām ievesto atkritumu daudzumā, DRN likmes izmaiņām, kā arī ieņēmumu pieaugumu otrreizējo izejvielu realizācijā.

Laikā no 2018. līdz 2021.gadam APK katru gadu ir darbojusies ar **peļņu**.

APK ilgtermiņa ieguldījumu vērtības izmaiņas ir atbilstošas ilgtermiņa ieguldījumu nolietojumam un no jauna pārskata periodos veiktajiem ilgtermiņa ieguldījumiem.

Pašu kapitāla pieaugums laikā no 2017. līdz 2021.gadam ir saistīts ar APK saimnieciskās darbības peļņas apmēru.

APK veikto ilgtermiņa ieguldījumu, tostarp ES struktūrfondu līdzfinansēto projektu, finansējuma atmaksa ietekmē APK **ilgtermiņa un īstermiņa saistību vērtību**.

APK darbības finanšu analīze par periodu no 2017. līdz 2021.gadam ir apkopota tabulā zemāk.

Tabula 5. APK darbības finanšu analīze par periodu 2017.-2021.gads

Rādītājs	2017.gads	2018.gads	2019.gads	2020.gads	2021.gads
Likviditāte	0.14*	0.15*	0.14*	0.13*	0.24*
Apgrozāmo līdzekļu kustība	5.58	6.16	8.38	11.45	8.10
Aktīvu apgrozījums	0.10	0.14	0.16	0.20	0.25
Finanšu līdzsvara koeficients	10.37	9.72	8.26	6.83	5.43
Ilgtermiņa aktīvi pret pašu kapitālu un ilgtermiņa saistībām	1.13	1.15	1.14	1.14	1.11
Rentabilitāte (%)	-3.44	0.87	6.79	6.68	10.31
Kapitāla atdeve, ROE (%)	-3.63	1.17	9.02	9.05	14.02

* Īstermiņa saistībās ir iekļauti arī nākamo periodu ieņēmumi, kas saistīti ar īstenotajiem ES struktūrfondu līdzfinansētajiem projektiem

Datu avots: CSE COE

Likviditātes koeficients norāda, vai uzņēmums var nosegt savas īstermiņa saistības, kā arī uz īstermiņa finansiālajiem riskiem, ja tādi rodas. APK likviditātes koeficients visā periodā nesasniedz 1,⁴⁹ kas norāda, ka uzņēmumam **var būt problēmas** nokārtot **īstermiņa saistību maksājumus**.

Apgrozāmo līdzekļu kustības koeficients norāda, cik efektīvi uzņēmums izmanto tam esošos resursus. Augsts koeficients norāda, ka uzņēmumam ir nepietiekams apgrozāmo līdzekļu daudzums, turpretī zems koeficients var norādīt uz esošo apgrozāmo līdzekļu neefektīvu izmantošanu. APK apgrozāmo līdzekļu kustības **koeficients ir augsts**, un kopā ar iepriekš analizēto APK likviditātes rādītāju tas norāda, ka APK saimnieciskās darbības nodrošināšanai **apgrozāmo līdzekļu daudzums ir nepietiekams**.

Kapitāla struktūras analīze un finanšu līdzsvara koeficients norāda uz uzņēmuma īpašnieku ieguldītās naudas īpatsvaru uzņēmuma aktīvos. Jo lielāks pašu kapitāla īpatsvars, jo stabilāka ir uzņēmuma finanšu struktūra. Pārāk augsts rādītājs norāda, ka uzņēmumam ir jāsamazina parādu apjoms. APK finanšu līdzsvara koeficients laikā no 2017.gada līdz 2021.gadam ir būtiski samazinājies, un tas norāda uz APK uzlabo savu **finanšu stabilitāti**.

Līdzīgu situāciju parāda arī ilgtermiņa aktīvu pret pašu kapitālu novērtējums. Bilances 'zelta likums' paredz, ka ilgtermiņa ieguldījumus jāfinansē no pašu kapitāla. Pašu kapitāla vērtība, kas nesedz visus ilgtermiņa ieguldījumus, liecina par racionālu pašu kapitāla izmantošanu, ja ilgtermiņa ieguldījumi tiek finansēti no pašu kapitāla un ilgtermiņa saistībām. Savukārt apgrozāmie līdzekļi tiek finansēti no īstermiņa saistībām. APK pašu kapitāls un ilgtermiņa saistības nesedz ilgtermiņa ieguldījumus. APK ilgtermiņa ieguldījumi netiek pilnībā nosegti arī gadījumā, ja tiek ņemti vērā nākamo periodu ieņēmumi, kas ir iekļauti APK īstermiņa

⁴⁹ Kaut arī aprēķinātajā likviditātes koeficientā ir iekļautas APK īstermiņa saistības, tai skaitā nākamo periodu ieņēmumi par īstenotajiem ES struktūrfondu līdzfinansētajiem projektiem, tomēr APK likviditātes koeficienta vērtība ir būtiski zemāka par 1 arī gadījumā, ja APK īstermiņa saistības tiek analizētas bez īstermiņa nākamo periodu ieņēmumu summas

saistībās. Tas norāda, ka APK būtu **jāpalielina pašu kapitāla vērtība**, vai nu palielinot APK pamatkapitālu, vai nodrošinot augstu APK rentabilitāti ilgākā laika posmā un neveicot darbības, kas samazina pašu kapitālu.

Uzņēmuma rentabilitāte norāda uz uzņēmuma darbības efektivitāti un cik sniegto pakalpojumu cenas ir atbilstošas tirgus stāvoklim, kā arī to, vai ražošanas izmaksas ir atbilstošā līmenī. APK saimnieciskās **darbības rezultāti** no 2018. līdz 2021.gadam ir bijuši pozitīvi, pēdējos gados pārsniedzot 9% ikgadējo rentabilitāti.

Analizējot APK ieguldītā kapitāla atdevi, jākonstatē, ka uzņēmuma īpašnieku ieguldītais kapitāls pieaug atbilstoši APK saimnieciskās darbības rezultātiem. Vienlaikus jānorāda, ka APK darbības galvenais mērķis nav īpašnieku kapitāla pieauguma nodrošināšana.

Kapitālsabiedrības darbības finansēšanas avots

Galvenais APK darbības finansēšanas avots ir ieņēmumi no pamatdarbības, kā arī nākamo periodu ieņēmumi, kas saistīti ar īstenotajiem ES struktūrfondu līdzfinansētajiem projektiem. Tabulā zemāk uzskaitīti APK īstenotie infrastruktūras projekti.

Tabula 6. APK īstenotie ES struktūrfondu līdzfinansētie projekti

Projekta nosaukums un numurs	Īstenošanas periods
“Malienas reģiona sadzīves atkritumu apsaimniekošana Latvijā”, projekta numurs:2004/LV/16/C/PE/006	(2007-2009)
“Atkritumu apglabāšanas poligona “Kaudzītes” infrastruktūras attīstība”, projekta numurs:3DP/3.5.1.2.2/11/IPIA/VARAM/002 (2007.-2009.)	(2013-2015)

Datu avots: APK

Saņemtais finansējums tiek pārņemts uz peļņas vai zaudējumu aprēķina ieņēmumiem pakāpeniski pamatlīdzekļu atlikušajā derīgās lietošanas laikā.

Uz izvērtējuma veikšanas brīdi APK **nav noslēgti līgumi par investīciju projektu īstenošanu**, kas paredz pēcuzaudzības periodu.

Laika periodā no 2017. līdz 2021.gadam APK **pamatkapitāla palielināšana nav veikta**.

APK nesaņem no pašvaldības vai valsts budžeta **dotācijas zaudējumu segšanai**.

Ņemot vērā faktu, ka atbilstoši Atkritumu apsaimniekošanas valsts plānam 2021.-2028.gadam pašreiz tiek veikta reģionālo atkritumu apsaimniekošanas plānu izstrāde, kurā tiks noteikta arī APK loma jaunajā 5 AAR modelī, tostarp specializētās funkcijas kā vietējās nozīmes atkritumu apsaimniekošanas centram, **APK ilgtermiņa investīciju plāns** uz doto brīdi **nav izstrādāts**.

4. IESPĒJAMIE RISKI PAKALPOJUMU NODOŠANAI PRIVĀTAJAM SEKTORAM

Iespējamie riski pakalpojumu nodošanai privātajam sektoram

- Iespējamie riski pakalpojumu nodošanai privātajam sektoram tiek analizēti **tikai tiem APK darbības virzieniem**, kurus tiek plānots turpināt, saglabājot pašvaldības līdzdalību kapitālsabiedrībā.
- Kā kritiskākais risks atkritumu poligona darbībai tiek identificēts – **nepietiekami ilgtermiņa ieguldījumi infrastruktūras attīstībā**. Nepietiekami ieguldījumi infrastruktūrā var mazināt poligonā strādājošā atkritumu apsaimniekotāja spēju un kapacitāti nodrošināt atkritumu šķirošanu un otrreizējo pārstrādi, tādā veidā palielinot apglabājamo atkritumu daudzumu, kas ilgtermiņā atstāj nelabvēlīgu ietekmi uz vidi.
- Kā būtisks risks uzskatāms – **pakalpojuma cenas pieaugums**. Atkritumu poligona operatora neefektīva darbība, tai skaitā nepietiekama procesu automatizācija, var palielināt pakalpojuma cenu, kā rezultātā tiks ekonomiski nelabvēlīgi ietekmēti pakalpojuma gala saņēmēji.
- Iespējamie riski atkritumu apsaimniekošanas pakalpojumu (atkritumu poligona darbības) nodošanai privātajam sektoram ilgtermiņā var radīt būtisku apdraudējumu videi un cilvēku/dzīvnieku dzīvībai un veselībai, tāpēc var uzskatīt, ka iestāšanās gadījumā tie radītu **lielāku zaudējumu patērētājam nekā publiskas personas darbības turpināšana tirgū**.
- Izvērtējot APK papildus pakalpojumu – konteineru iznomāšanu lielgabarīta vai būvgružu atkritumu savākšanai - netiek identificēti **būtiski riski pakalpojumu nodošanai privātajam sektoram**.

Iespējamie riski pakalpojumu nodošanai privātajam sektoram tiek analizēti **tikai tiem APK darbības virzieniem**, kurus tiek plānots turpināt, saglabājot pašvaldības līdzdalību kapitālsabiedrībā.

Atkritumu apsaimniekošana (atkritumu poligona darbība)

Tabulā zemāk ir apkopoti iespējamie riski, kas pastāv, nododot **atkritumu apsaimniekošanas pakalpojumu (atkritumu poligona darbību)** privātajam sektoram.

Tabula 7. APK atkritumu apsaimniekošanas pakalpojumu sniegšanas nodošanas privātajam sektoram riski

Risks	Ietekme uz sabiedrības interesēm	Iespējamās ilgtermiņa sekas uz patērētājiem	Iespējamie riska mazināšanas pasākumi
Nepietiekami ilgtermiņa ieguldījumi infrastruktūras attīstībā	Kritiska	Apdraudējums pakalpojuma pieejamībai un kvalitātei'. Apdraudējums videi/veselībai	Pašvaldības atbalsts ilgtermiņa ieguldījumiem atkarīgs no pašvaldības iesaistes formas
Pakalpojuma cenas pieaugums	Būtiska	Ekonomisks apdraudējums iedzīvotājiem, komersantiem, citiem patērētājiem. Atkritumi tiek izmesti neatļautās vietās.	Līguma noteikumu izpildes kontrole, cenas pieauguma pamatojuma izvērtējums. Līguma laušana

		Apdraudējums videi/veselībai	
Ievesto atkritumu šķirošanas un nodošanas otrreizējai pārstrādei apjoma samazināšanās un apglabājamo atkritumu apjoma palielināšanās	Būtiska	Nelabvēlīga ietekme uz vidi/veselību. Pakalpojuma cenas pieaugums	Galveno izpildes rādītāju (KPI ⁵⁰) noteikšana un izpildes kontrole. Līguma laušana

Datu avots: CSE COE

Kā kritiskākais risks atkritumu poligona darbībai tiek identificēts – **nepietiekami ilgtermiņa ieguldījumi infrastruktūras attīstībā**, tai skaitā nespēja veikt šādus ieguldījumus. Atkritumu apsaimniekošanas poligona darbība ir atkarīga no ieguldījumiem poligona infrastruktūrā, tai skaitā ražošanas līdzekļos, tehnoloģijās, personālā. Lai samazinātu poligonā apglabājamo atkritumu apjomu, nepieciešams nodrošināt pilnvērtīgu atkritumu šķirošanu un to otrreizēju pārstrādi, tai skaitā reģenerāciju. Lai to sasniegtu, nepieciešama atbilstoša infrastruktūra un ražošanas līdzekļi (iekārtas, tehnoloģijas). Nepietiekami ieguldījumi infrastruktūrā var mazināt poligonā strādājošā atkritumu apsaimniekotāja spēju un kapacitāti nodrošināt atkritumu šķirošanu un otrreizējo pārstrādi, tādā veidā palielinot apglabājamo atkritumu daudzumu, kas, ilgtermiņā atstāj nelabvēlīgu ietekmi uz vidi.

Kā otrs būtisks risks uzskatāms – **pakalpojuma cenas pieaugums**. Turpmākajā periodā neatkarīgi no atkritumu poligona operatora darbības pakalpojumu cenu ietekmēs DRN likmes pieaugums. Tomēr operatora neefektīva darbība, tai skaitā nepietiekama procesu automatizācija, var vēl vairāk palielināt pakalpojuma cenu, kā rezultātā tiks ekonomiski nelabvēlīgi ietekmēti pakalpojuma gala saņēmēji (iedzīvotāji, juridiskas personas), kas, var radīt atsevišķu sabiedrības indivīdu vēlmi apiet valsts atkritumu apsaimniekošanas sistēmu un atkritumus izmest neatļautās vietās nelegāli, tādā veidā radot apdraudējumu videi un veselībai.

Minētie riski ilgtermiņā var radīt būtisku apdraudējumu videi un cilvēku/dzīvnieku dzīvībai un veselībai, tāpēc var uzskatīt, ka iestāšanās gadījumā tie radītu **lielāku zaudējumu patērētājam nekā publiskas personas darbības turpināšana tirgū**.

Papildus pakalpojumi

Izvērtējot APK papildus pakalpojumus, kas saistīti ar konteineru iznomāšanu lielgabarīta vai būvniecības atkritumu savākšanai un transporta pakalpojumus ar specializēto transportu konteineru pārvadāšanai, netiek identificēti **būtiski riski pakalpojumu nodošanai privātajam sektoram**, kuru iestāšanās gadījumā tie radītu lielāku zaudējumu patērētājam nekā publiskas personas darbības turpināšana tirgū.

⁵⁰ Key Performance Indicator (angļu val.)

5. KOPSAVILKUMS

5.1. Atbilstība VPIL un Publiskas personas kapitāla daļu un kapitālsabiedrību pārvaldības likumam

Atbilstību Publiskas personas kapitāla daļu un kapitālsabiedrību pārvaldības likuma 4.panta nosacījumiem

Saskaņā ar Publiskas personas kapitāla daļu un kapitālsabiedrību pārvaldības likuma (turpmāk – Likums) 7. panta pirmo daļu publiskai personai ir pienākums ne retāk kā reizi piecos gados pārvērtēt katru tās tiešo līdzdalību kapitālsabiedrībā un atbilstību Likuma 4. panta nosacījumiem. Minētā panta otrā daļa paredz, ka lēmumu par publiskas personas līdzdalības saglabāšanu kapitālsabiedrībā pieņem attiecīgās publiskās personas augstākā lēmējinstītūcija.

Saskaņā ar Konkurences padomes skaidrojumu par VPIL 88.panta piemērošanu “Priekšnoteikumi publiskas personas līdzdalībai kapitālsabiedrībā un tās izvērtēšana”, veicot juridisko izvērtējumu, publiskai personai ir jāspēj atbildēt uz šādiem jautājumiem:

- vai publiskas personas kapitālsabiedrības darbība atbilst publiskas personas pamatdarbības veidiem (piemēram, pašvaldības deleģētajai funkcijai vai brīvprātīgajai iniciatīvai);
- vai publiskas personas kapitālsabiedrības veicamā komercdarbība atbilst VPIL 88.pantā minētajiem mērķiem.⁵¹

Likuma “Par pašvaldībām” 6.pants nosaka, ka publisko tiesību jomā pašvaldību kompetencē ir minētajā likumā noteiktās autonomās funkcijas, citos likumos noteiktās autonomās funkcijas, deleģētās valsts pārvaldes funkcijas, kuru izpilde minētajā likumā noteiktajā kārtībā nodota attiecīgajai pašvaldībai, citu pašvaldību kompetencē ietilpstošās funkcijas, kuru izpilde minētajā likumā noteiktajā kārtībā nodota attiecīgajai pašvaldībai, pārvaldes uzdevumi, kuru izpildi valsts pārvaldes iestādes minētajā likumā noteiktajā kārtībā uzdevušas pašvaldībām, autonomās funkcijas, kas tiek īstenotas kā brīvprātīgās iniciatīvas. Saskaņā ar likuma “Par pašvaldībām” 14.panta pirmās daļas 1.punktu pašvaldībām, pildot savas funkcijas, ir tiesības veidot pašvaldību kapitālsabiedrības, kā arī ieguldīt savus līdzekļus kapitālsabiedrībās. Minētā likuma 15. panta 1. punkts paredz, ka viena no pašvaldības autonomajām funkcijām ir sadzīves atkritumu apsaimniekošanas organizēšana iedzīvotājiem. APK pamatdarbība **sadzīves atkritumu apsaimniekošanas jomā** atbilst likuma “Par pašvaldībām” 15. panta 1. punktā paredzētajai pašvaldību autonomajai funkcijai.

VPIL 88.panta pirmā daļa nosaka nosacījumus, kad publiska persona savu funkciju efektīvai izpildei var dibināt kapitālsabiedrību vai iegūt līdzdalību esošā kapitālsabiedrībā. Ir jāīstenojas vismaz vienam no šādiem nosacījumiem:

- 1) tiek novērsta tirgus nepilnība — situācija, kad tirgus nav spējīgs nodrošināt sabiedrības interešu īstenošanu attiecīgajā jomā;
- 2) publiskas personas kapitālsabiedrības vai publisku personu kontrolētas kapitālsabiedrības darbības rezultātā tiek radītas preces vai pakalpojumi, kas ir stratēģiski svarīgi valsts vai pašvaldības administratīvās teritorijas attīstībai vai valsts drošībai;
- 3) tiek pārvaldīti tādi īpašumi, kas ir stratēģiski svarīgi valsts vai pašvaldības administratīvās teritorijas attīstībai vai valsts drošībai.

Latvijā par **sadzīves atkritumu apsaimniekošanas organizēšanu** savā administratīvajā teritorijā **ir atbildīgas pašvaldības**. Saskaņā ar Atkritumu apsaimniekošanas likuma 8. panta pirmo daļu pašvaldības:

- organizē sadzīves atkritumu, to skaitā sadzīvē radušos bīstamo atkritumu, apsaimniekošanu **atbilstoši** atkritumu apsaimniekošanas **valsts un reģionālajiem plāniem** savā administratīvajā teritorijā;

⁵¹ Konkurences padomes informatīvais materiāls “Priekšnoteikumi publiskas personas līdzdalībai kapitālsabiedrībā un tās izvērtēšana”, 35. punkts. Pieejams: <https://www.kp.gov.lv/lv/media/1072/download>

- izdod saistošus noteikumus, kas **reglamentē sadzīves atkritumu apsaimniekošanu** savā administratīvajā teritorijā, savas administratīvās teritorijas dalījumu sadzīves atkritumu apsaimniekošanas zonās, **prasības atkritumu** savākšanai, pārvadāšanai, pārkraušanai un uzglabāšanai, kā arī kārtību, kādā veicami maksājumi par šo atkritumu apsaimniekošanu;
- organizē **atkritumu dalītu vākšanu** savā administratīvajā teritorijā.

Satversmes tiesa ir secinājusi, ka pašvaldības autonomā funkcija atkritumu apsaimniekošanas organizēšanā ir nozīmīga būtisku sabiedrības interešu nodrošināšanā un aizsardzībā. Atkritumu apsaimniekošanas jomai ir ievērojama ietekme uz personas tiesībām dzīvot labvēlīgā vidē, uz sabiedrības veselību un labklājību, kā arī uz vides ilgtspējīgu attīstību. Tādēļ pašvaldības autonomo funkciju atkritumu apsaimniekošanas organizēšanā ir nepieciešams pildīt pienācīgi un efektīvi.⁵²

Atbilstoši MK 13.12.2016. noteikumiem Nr.788 "Noteikumi par atkritumu savākšanas un šķirošanas vietām"⁵³ **APK veic atkritumu apsaimniekošanas darbības Malienas atkritumu apsaimniekošanas reģionā**, apsaimniekojot atkritumu apglabāšanas poligonu "Kaudzītes", Litenes pagastā, Gulbenes novadā.⁵⁴

APK pamatdarbība, kas sevī ietver atkritumu apsaimniekošanu Malienas AAR un atkritumu apglabāšanas poligona darbību, **atbilst** pašvaldības autonomajai funkcijai sadzīves atkritumu apsaimniekošanas organizēšanā un uzdevumiem, kas izriet no Atkritumu apsaimniekošanas likuma. Ievērojot minēto, konstatējams, ka APK sniegtie sadzīves **atkritumu apsaimniekošanas pakalpojumi atbilst VPIL 88. panta pirmās daļas 2. punktā** paredzētajam nosacījumam, jo tiek nodrošināta sabiedrībai būtiskas pašvaldības autonomās funkcijas izpilde. No Atkritumu apsaimniekošanas likuma 2. pantā nostiprinātā likuma mērķa izriet, ka kvalitatīva un efektīva atkritumu apsaimniekošana ir vērsta uz vides, cilvēku dzīvības un veselības aizsardzību. Arī Atkritumu apsaimniekošanas valsts plānā 2021.-2028. gadam ir noteikts, ka atkritumu apsaimniekošanas nozare ir viena no svarīgākajām vides aizsardzības nozarēm valstī.

Tomēr jāņem vērā, ka atbilstoši Konkurences padomes secinājumiem, vērtējot citu pašvaldību līdzdalību kapitālsabiedrībās, kas nodrošina sadzīves atkritumu apsaimniekošanas, savākšanas, šķirošanas, uzglabāšanas, apstrādes, pārkraušanas un pārvadāšanas pakalpojumus, konkrētā pakalpojuma noteikšana par stratēģiski svarīgu ir atzīstama **tikai par vienu no priekšnoteikumiem**, lai publiskai personai būtu tiesisks pamats sniegt šādu pakalpojumu. VPIL 88. panta otrā daļa tiešā veidā paredz, ka publiskai personai ir nepieciešams ne tikai atzīt konkrētu pakalpojumu par stratēģiski svarīgu, bet arī **pienākums novērtēt pieejamās alternatīvas**, tostarp, vai konkrēto pakalpojumu vienlīdz efektīvi sniedz arī privātie tirgus dalībnieki un vai privātie tirgus dalībnieki ir **spējīgi efektīvi nodrošināt** konkrētā pakalpojuma pieejamību un tā sniegšanu.

Pašreiz neviens no MK 13.12.2016. noteikumos Nr.788 "Noteikumi par atkritumu savākšanas un šķirošanas vietām" noteikto AAR poligonu pārvaldītājiem nav privāts komersants, bet visi komersanti Publiskas personas kapitāla daļu un kapitālsabiedrību pārvaldības likuma⁵⁵ izpratnē ir **publiskas personas kapitālsabiedrības** vai **publiski privātas kapitālsabiedrības**, jo visas kapitāla daļas pieder vienai publiskai personai vai vairākām publiskām personām.

Alūksnes novada dome, kas ir 28,23% APK kapitāldaļu turētāja, 25.07.2019. pieņēma lēmumu Nr.233 (sēdes protokols Nr.8, 24.p.),⁵⁶ atsavināt APK 7 144 Alūksnes novada pašvaldības kapitāla daļas. **Atsavināšanas process**, tai skaitā otrā izsole, bija **nesekmīgs**, un Alūksnes novada pašvaldībai piederošās APK daļas netika pārdotas. Tas norāda, ka nevienam pretendētājam, tostarp privātajiem tirgus dalībniekiem, nav intereses par atkritumu apsaimniekošanas poligona "Kaudzītes" darbību un atkritumu apsaimniekošanas un apglabāšanas pakalpojumiem definētajā tirgū, kā arī, ka privātie tirgus dalībnieki **nav**

⁵² Satversmes tiesas 2020. gada 3. decembra spriedumu lietā Nr. 2020-16-01 25. punkts.

⁵³ <https://likumi.lv/ta/id/257802-noteikumi-par-atkritumu-apsaimniekosanas-regioniem>

⁵⁴ Atbilstoši Atkritumu apsaimniekošanas valsts plānā 2021.-2028.gadam noteiktajam, līdz 2023.gadam plānots pāriet no 10 uz 5 atkritumu apsaimniekošanas reģioniem, vienlaicīgi nosakot obligātu reģionālo atkritumu apsaimniekošanas plānu izstrādi, kur reģionā ietilpstošās pašvaldības saskaņā ar ekonomiski pamatotiem lēmumiem noteiks atkritumu poligonu/-us, kur arī turpmāk tiks apglabāti atkritumi. Pārējos atkritumu poligonus plānots restrukturizēt par atkritumu apsaimniekošanas centriem, specializējot funkcijas, lai turpmāk nodrošinātu atšķirīgu atkritumu apsaimniekošanas pakalpojumu klāstu, kas ļaus elastīgi izmantot esošos resursus.

⁵⁵ <https://likumi.lv/ta/id/269907-publiskas-personas-kapitāla-dalu-un-kapitālsabiedrību-parvaldības-likums>

⁵⁶ https://aluksne.lv/wp-content/uploads/2019/08/kapitāldalu_lemums.pdf

spējīgi nodrošināt konkrētā pakalpojuma pieejamību un tā sniegšanu. Tāpēc APK īstenotās poligona "Kaudzītes" darbības rezultātā sniegto pakalpojumu nodrošināšanu definētajā tirgū **nav iespējams sasniegt** citiem līdzekļiem.

Atkritumu apsaimniekošanas pakalpojumu tirgū, kas skar sadzīves atkritumu apglabāšanas poligonu darbību, **ir konstatējamas tirgus nepilnības**, jo atbilstoši Atkritumu apsaimniekošanas valsts un reģionālajiem plāniem ir noteiktas konkrētas administratīvās teritorijas un sadzīves atkritumu apglabāšanas poligoni, kuros tiek veikta atkritumu apsaimniekošana un noglabāšana. Poligonu darbībā konkurence nepastāv un, ņemot vērā normatīvo regulējumu, ir izveidojies dabiskais monopols. No iepriekš minētā var secināt, ka **APK** sniegtie sadzīves **atkritumu apsaimniekošanas pakalpojumi atbilst arī VPIL 88. panta pirmās daļas 1. punktā** paredzētajam nosacījumam, jo tiek novērstas tirgus nepilnības.

Attiecībā uz APK sniegtajiem papildus pakalpojumiem, kas saistīti ar konteineru iznomāšanu lielgabarīta sadzīves atkritumu vai būvgružu savākšanai un pārvadāšanai uz noteikto galamērķi, var konstatēt, ka šādi pakalpojumi tirgū ir plaši pieejami, tos piedāvā un nodrošina privātie komersanti, un pakalpojumi tiek sniegti uz brīvā tirgus principiem un brīvā tirgus apstākļos. Kopumā Latvijas tirgū **tirgus nepilnības** šādu pakalpojumu saņemšanā **nepastāv**. Tomēr analizējot reģionālos tirgus, tostarp Malienas atkritumu apsaimniekošanas reģionu, var secināt, ka privāto komersantu piedāvājums konteineru iznomāšanas pakalpojumiem lielgabarīta vai būvniecības atkritumu savākšanai **ir ierobežots** vai atsevišķās teritorijās vispār nepastāv, vai ir ekonomiski nepieejams. Tas var liecināt par **tirgu nepilnībām konkrētā reģiona tirgū**, un šajā gadījumā APK iesaistīšanās lielgabarīta un būvniecības atkritumu apsaimniekošanā, sniedzot konteineru iznomāšanas un pārvadāšanas pakalpojumu, ir attaisnojama un ir **atkritumu apsaimniekošanas funkcijas** Malienas AAR **neatņemama sastāvdaļa**. No minētā var secināt, ka **APK** sniegtie papildus pakalpojumi, kas saistīti ar konteineru iznomāšanu lielgabarīta sadzīves atkritumu vai būvgružu savākšanai un pārvadāšanai uz noteikto galamērķi, **atbilst VPIL 88. panta pirmās daļas 1. punktā** paredzētajam nosacījumam, ja tiek novērstas tirgus nepilnības.

Vienlaikus jānorāda, ka brīdī, kad privātie komersanti un tirgus spēš nodrošināt pietiekamu piedāvājumu attiecībā uz konteineru nomu lielgabarīta vai būvniecības atkritumu savākšanai Malienas AAR, APK darbība šādu pakalpojumu sniegšanā būtu izbeidzama.

Ievērojot minēto, **Balvu novada pašvaldības līdzdalība APK** atbilst VPIL 88. panta pirmās daļas 1. un 2. punktā un Publiskas personas kapitāla daļu un kapitālsabiedrību pārvaldības likuma 4. panta pirmajā daļā paredzētajiem nosacījumiem un **ir saglabājama** (lēmumprojekts⁵⁷) gan daļā, kas attiecas uz **APK sniegtajiem atkritumu apsaimniekošanas pakalpojumiem** un **poligona darbību**, gan **APK papildus pakalpojumiem**, kas saistīti ar konteineru nomu lielgabarīta vai būvniecības atkritumu savākšanai Malienas AAR.

APK vispārējais stratēģiskais mērķis

Saskaņā ar Likuma 1. panta pirmās daļas 18. punktu kapitālsabiedrības vispārējie stratēģiskie mērķi ir publiskas personas augstākās lēmējinstīcijas noteikti kapitālsabiedrības mērķi, kurus publiska persona vēlas sasniegt ar līdzdalību kapitālsabiedrībā un kuri izriet no tiesību aktiem un politikas plānošanas dokumentiem.

Balvu novada ilgspējīgas attīstības stratēģijā no 2022.gada⁵⁸ par stratēģisko mērķi izvirzīts – **dabiska, sakārtota un veselīga dzīves, darba un atpūtas vide**, bet par ilgtermiņa prioritāti – **ilgtspējīga infrastruktūra un vide**. Kvalitatīvi atkritumu apsaimniekošanas pakalpojumi veido ilgtspējīgu vidi un pilnveido novada dzīves telpu atbilstoši iedzīvotāju vajadzībām, tāpēc atbilst pašvaldības izvirzītajam stratēģiskajam mērķim un prioritātēm.

Balvu novada Attīstības programma 2022.– 2027.gadam⁵⁹ ietver vidēja termiņa prioritāti – **vide**, kuru raksturo rūpes par pieejamajiem dabas resursiem, to ilgspējīgu apsaimniekošanu, vides sakoptību, publiskās ārtelpas sakārtošanu u.tml. Prioritātes mērķis ir pilnveidot atkritumu šķirošanu un pārstrādi. Kvalitatīvi un normatīvo aktu prasībām atbilstoši atkritumu apsaimniekošanas pakalpojumi nodrošina

⁵⁷ Saglabāt Balvu novada pašvaldības tiešo līdzdalību SIA "AP Kaudzītes", reģ.nr. 44103026358, juridiskā adrese "Kaudzītes", Lītenes pagasts, Gulbenes novads, LV-4405.

⁵⁸ http://balvi.lv/2022_GADS/SEDES/Pielikumi_lēmumiem/24022022/35_paragrafs_pielikums_Balvu_novada_IAS_20220224.pdf

⁵⁹ http://balvi.lv/2022_GADS/DOKUMENTI/Attistibas_planosanas_dokumentu/Balvu_novada_AP_2022_2027_24022022.pdf

sabiedrības interešu ievērošanu, un ir nepieciešami, lai sasniegtu pašvaldības mērķus attiecībā uz ilgtspējīgi apsaimniekotām teritorijām, vidi un publisko ārtelpu.

Likuma "Par pašvaldībām" 15. panta 1. punkts paredz, ka viena no pašvaldības autonomajām funkcijām ir sadzīves atkritumu apsaimniekošanas organizēšana iedzīvotājiem. Atkritumu apsaimniekošanas likuma 2. pants paredz, ka likuma mērķis ir noteikt atkritumu apsaimniekošanas kārtību, lai aizsargātu vidi, cilvēku dzīvību un veselību, novēršot vai mazinot atkritumu rašanos, nodrošinot Latvijas teritorijā radīto atkritumu daļītu savākšanu, reģenerāciju un apglabājamo atkritumu apjoma samazināšanu, kā arī veicinot dabas resursu efektīvu izmantošanu, lai palielinātu Latvijas konkurētspēju un veicinātu pāreju uz aprites ekonomiku.

Līdz ar to SIA "AP Kaudzītes" pašreizējais vispārējais stratēģiskais mērķis ir saglabājams: **atkritumu apglabāšanas un pārstrādes organizēšana tādā veidā, kas nodrošina normatīvo aktu prasību, tajā skaitā Eiropas Savienības noteikto mērķi attiecībā uz atkritumu apsaimniekošanu, ievērošanu.**

5.2. Turpmākais kapitālsabiedrības statuss (rekomendācijas)

Ņemot vērā veikto SIA "AP Kaudzītes" darbības izvērtējumu, kā arī SIA "AP Kaudzītes" darbības virzienu konkurences aspektus, sniedzam šādas rekomendācijas:

- **saglabāt** Balvu novada pašvaldības **tiešo līdzdalību SIA "AP Kaudzītes"**, reģ.nr. 44103026358, juridiskā adrese "Kaudzītes", Litenes pagasts, Gulbenes novads, LV-4405;
- **APK turpināt papildus pakalpojumu** sniegšanu, kas saistīti ar konteineru iznomāšanu lielgabarīta sadzīves atkritumu vai būvgružu savākšanai Malienas AAR un pārvadāšanu uz noteikto galamērķi, līdz brīdim, kad privātie komersanti un tirgus spēš nodrošināt pietiekamu piedāvājumu attiecībā uz minēto pakalpojumu nodrošināšanu. APK darbība šādu pakalpojumu sniegšanā būtu izbeidzama, kad vairs netiks konstatētas tirgus nepilnības šādu pakalpojumu pieejamībā Malienas AAR.